

10

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I CÀRREGA FISCAL

RESUM

El pressupost general d'ingressos per a l'any 2019 de l'Administració general de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (en el qual queden incloses les entitats autònomes) és de 4.303,1 milions d'euros i presenta un augment de 275,3 milions d'euros respecte al que s'havia aprovat per a l'exercici de l'any anterior.

Per a l'exercici de 2019, el pressupost agregat dels tres consells insulars (el de Formentera es pressuposta a través de l'Ajuntament de Formentera) es presenta anivellat tant en ingressos com en despeses, i es manté en la tendència de creixement interanual per sobre de l'IPC d'exercicis precedents, amb una taxa pròxima al 6 %, encara que es redueix en relació amb el creixement del 12,7 % interanual de l'exercici precedent. En valors absoluts s'acosta als 700 milions d'euros (691,7 milions d'euros), avançant en la sèrie històrica per sobre dels valors de la crisi de principi d'aquesta dècada.

La suma total dels ingressos municipals per a l'exercici de 2019 s'eleva a 1.352 milions d'euros, amb una variació del 2,85 % i una taxa de creixement net dels pressupostos municipals en relació amb l'exercici anterior de l'1,85 %, una vegada deduït l'efecte de la depreciació monetària de l'exercici (IPC 1 %), compensant amb això la situació de l'exercici anterior, en el qual els ingressos van patir una disminució en valors constants de -0,77 %.

Les dades del Banc d'Espanya, referides al quart trimestre de l'any, mostren que el deute acumulat de les Illes Balears durant l'any 2019 ha estat de 8.863 milions d'euros, 157 milions més que l'any anterior, i es trenca així la primera reducció feta l'any anterior des de l'any 2010.

Els ingressos tributaris recaptats per la Delegació Especial d'Hisenda a les Illes Balears s'han elevat a 4.690 milions d'euros el 2019, amb un creixement del 3,02 % per sobre del recaptat tot el 2018, la qual cosa triplica la variació dels preus i supera en un 50 %, encara que en proporció inferior a anys anteriors, el creixement de l'1,98 % en la recaptació a l'àmbit nacional pels mateixos conceptes.

Per a l'exercici de 2019, la càrrega fiscal a les Balears s'ha incrementat en 400 milions d'euros, fins als 9.191 milions, amb un creixement del 3,7 % interanual en valors absoluts però nou dècimes menys que l'exercici anterior en percentatge del PIB balear (28,41 %). Entre els territoris insulars, la càrrega fiscal es distribueix en un 78 % a l'illa de Mallorca, un 8 % a Menorca, un 13 % a Eivissa i l'1 % restant a Formentera.

Pel que fa a la càrrega fiscal per habitant, en valors absoluts, el 2019 les Balears aconsegueixen el llindar dels 8.000 euros (7.996,07 euros per habitant i any) amb un creixement interanual de l'1,85 %, fet que permet donar cobertura a la depreciació monetària en un entorn de creixement poblacional, i poc més, però consolidant el fort creixement de l'exercici precedent.

Un any més, les Balears ocupen la primera posició quant a pressió fiscal suportada comparativament amb la resta de les comunitats autònomes i el 2019 assoleixen el 28,41 %, gairebé un terç de la renda per capita dels seus habitants, amb un diferencial de més de 5 punts percentuals per sobre la mitjana nacional, seguida de les comunitats de l'àrea cantàbrica, que se situen també per sobre de la mitjana: País Basc, Astúries i Cantàbria, mentre que Catalunya i Madrid (amb el pes relatiu més gran) presenten índexs de pressió fiscal situats a la mitjana, i les Canàries, juntament amb Navarra, són, a més de les ciutats autònomes, les que presenten una major desviació en el tram inferior a la mitjana.

La principal partida de la despesa pública, amb més d'un terç del total (34,2 %) es destina a la de protecció i promoció social (mig punt percentual més que en l'exercici precedent) i destaquen les pensions, que s'emporten una quarta part de la despesa pública total.

10.1.

INTRODUCCIÓ

L'exposició d'aquest apartat es divideix en els subapartats següents: en primer lloc, s'analitzen els pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears; en segon lloc, els pressuposts dels consells insulars; en tercer lloc, els dels ajuntaments, i en quart lloc, es presenta l'anàlisi de la recaptació tributària que va obtenir la delegació especial d'Hisenda a les Illes Balears. Finalment, s'analitza la càrrega fiscal a les Balears per illes i per municipis.

milions d'euros respecte al que s'havia aprovat per a l'exercici de l'any anterior. (Vegeu el quadre I-10.1.)

Les operacions corrents han crescut un 6,1%, amb un creixement superior dels impostos directes (31%) sobre els indirectes (10,7%). Cal destacar la caiguda de les transferències corrents per un import de 413,8 milions d'euros.

Fent l'anàlisi per capítols, es pot observar que els corresponents a les operacions corrents són els més importants pel que fa al pes relatiu sobre el total del pressupost, ja que representen en conjunt el 74,9% dels ingressos prevists.

10.2.

LA COMUNITAT AUTÒNOMA

En aquest subapartat analitzam els pressuposts de l'Administració general, els dels ens de dret públic i de les societats públiques.

10.2.1. EL PRESSUPOST DE L'ADMINISTRACIÓ GENERAL

En aquest subapartat analitzam, en primer lloc, els capítols dels ingressos i, tot seguit, s'estudia l'evolució de les despeses.

10.2.1.1. Els ingressos

El pressupost general d'ingressos no financers per al 2019 de l'Administració general de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (en el qual queden incloses les entitats autònomes) és de 4.303,1 milions d'euros i presenta un augment de 275,3

10.2.1.2. Les despeses

Al gràfic I-10.1. i al quadre I-A.10.1., presentam l'evolució pel període 2001-2019 del pressupost global de despesa de la CAIB, que inclou la despesa no financera i la financera. Com s'observa, el comportament expansiu de la despesa del període 2001-2009 (passa del 5,3% del PIB al 15,4%) es trenca a partir de la «gran recessió», i a partir del 2010 fins al 2019 el pressupost global de la despesa s'estabilitza entorn del 15%-16% del PIB corrent de les Illes Balears.

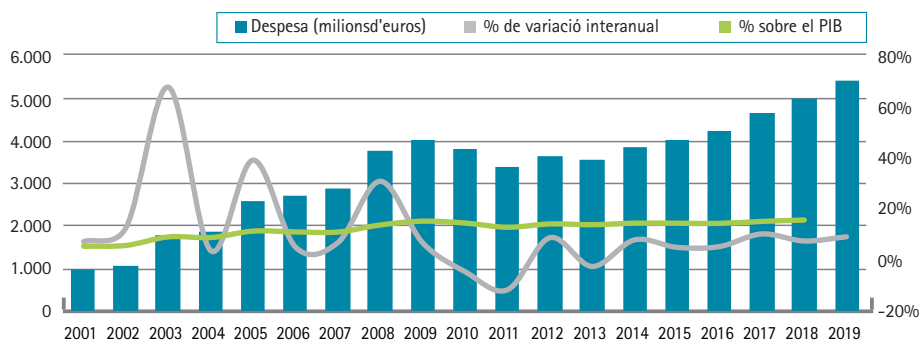
Els crèdits corresponents a l'estat de despeses dels pressuposts de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears del 2019 es presenten en tres nivells d'agregació corresponents a les classificacions econòmica, funcional per programes i orgànica. El conjunt de les despeses arriba als 5.457,8 milions d'euros, amb un creixement del 9% respecte del 2018. (Vegeu el quadre I-10.2.)

QUADRE I-10.1. DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA DEL PRESSUPOST CONSOLIDAT PER CAPÍTOLS D'INGRESSOS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2018-2019)

	Import (milers d'euros)		Variació		Valor relatiu	
	2018	2019	2019-2018	(%) 2018-17	2018	2019
Total ingrés no financer	4.027.784,09	4.303.048,20	275.264,11	6,83	80,41	78,84
Total operacions corrents	3.852.318,26	4.087.419,96	235.101,70	6,10	76,91	74,89
I. Imposts directes	1.189.028,02	1.557.890,00	368.861,98	31,02	23,74	28,54
II. Imposts indirectes	2.590.128,40	2.865.909,81	275.781,41	10,65	51,71	52,51
III. Taxes, prestació de serveis i altres ingressos	87.686,09	93.026,07	5.339,98	6,09	1,75	1,70
IV. Transferències corrents	-20.285,72	-434.106,00	-413.820,28	2039,96	-0,41	-7,95
V. Ingressos patrimonials	5.761,47	4.700,08	-1.061,39	-18,42	0,12	0,09
Total operacions de capital	175.465,83	215.628,24	40.162,41	22,89	3,50	3,95
VI. Alienació d'inversions reals	8.492,11	5.500,00	-2.992,11	-35,23	0,17	0,10
VII. Transferències de capital	166.973,72	210.128,24	43.154,52	25,85	3,33	3,85
Total operacions financeres	981.024,89	1.154.700,44	173.675,55	17,70	19,59	21,16
VIII. Actius financers	33.133,22	34.855,01	1.721,79	5,20	0,66	0,64
IX. Passius financers	947.891,67	1.119.845,43	171.953,76	18,14	18,92	20,52
Total ingrés	5.008.808,98	5.457.748,64	448.939,66	8,96	100,00	100,00

Font: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

Gràfic I-10.1.
Evolució del pressupost de la CAIB i percentatge de variació interanual (2001-2019)

Font: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors, INE

QUADRE I-10.2. DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA DEL PRESSUPOST CONSOLIDAT PER CAPÍTOLS DE DESPESA DE LA COMUNITAT A AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2018-2019)

	Import (milers d'euros)		Variació		Valor relatiu	
	2018	2019	2018-2019	(%) 2018/19	2018	2018
Total operacions corrents	3.535.821,12	3.822.146,66	286.325,54	8,10	70,59	70,03
I. Despeses de personal	1.548.554,10	1.642.290,96	93.736,87	6,05	30,92	30,09
II. Compra de béns corrents i serveis	644.928,25	698.301,17	53.372,91	8,28	12,88	12,79
III. Despeses financeres	114.446,81	123.619,45	9.172,64	8,01	2,28	2,27
IV. Transferències corrents	1.207.459,24	1.335.764,76	128.305,52	10,63	24,11	24,47
V. Fons de contingències	20.432,72	22.170,32	1.737,60	8,50	0,41	0,41
Total operacions de capital	550.722,61	611.917,09	61.194,48	11,11	11,00	11,21
VI. Inversions reals	180.155,02	202.652,52	22.497,50	12,49	3,60	3,71
VII. Transferències de capital	370.567,59	409.264,57	38.696,99	10,44	7,40	7,50
Total despesa no financera	4.086.543,73	4.434.063,75	347.520,02	8,50	81,59	81,24
VIII. Actius financers	50.074,01	34.058,03	-16.015,98	-31,98	1,00	0,62
IX. Passius financers	872.191,36	989.626,86	117.435,50	13,46	17,41	18,13
Total operacions financeres	922.265,37	1.023.684,89	101.419,52	11,00	18,41	18,76
Total despesa	5.008.809,10	5.457.748,64	448.939,54	8,96	100,00	100,00

Font: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

La classificació econòmica presenta els crèdits agrupats d'acord amb la seva naturalesa econòmica i distingeix entre operacions corrents (capítols I, II, III i IV) i operacions de capital (capítols VI, VII, VIII i IX). A la vegada, els crèdits destinats a operacions corrents es desglossen en despeses de funcionament (despeses de personal i compra de béns corrents i serveis), en despeses financeres i en transferències corrents. Les operacions de capital distingeixen entre les inversions reals (inversions directes efectuades per l'Administració mateixa), les transferències de capital i les variacions d'actius i de passius financers.

El conjunt de les operacions corrents experimenta un increment del 8,1%, cosa que suposa 286 milions d'euros més respecte de la quantitat del 2018 i 0,9 punts percentuals per davall de la variació global del pressupost. Quant al pes relatiu sobre el total, les operacions corrents passen del 70,6% el 2018 al 70,1% en el pressupost del 2019, la qual cosa suposa un descens de 0,5 punts.

Pel que fa a les operacions de capital, creixen un 11,1% i suposen una variació de 61 milions d'euros sobre la quantitat del 2018. Quant al pes relatiu sobre el

total, les operacions de capital passen de l'11 % el 2018 a l'11,2 % en el pressupost del 2019; és a dir, un increment de 0,2 punts percentuals.

10.2.1.3. Les inversions

Les dotacions previstes en el capítol VI de l'estat de despeses, a més de les classificacions a què hem fet referència en els apartats anteriors, estan agrupades i classificades per criteris de territorialització segons l'àmbit insular en el qual es du a terme la despesa, d'acord amb el que estableix la legislació vigent.

La territorialització recollida en aquest pressupost es correspon, per raons tant d'homogeneïtat com de les operacions pressupostàries mateixes, amb els codis que s'han utilitzat en pressuposts anteriors. La territorialització de la inversió és un aspecte problemàtic en qualsevol pressupost. El criteri que s'ha seguit per territorialitzar el capítol VI és aplicar el codi territorial corresponent a l'àmbit insular on es produeix la inversió. S'ha de ressaltar que una territorialització amb aquest criteri només permet territorialitzar la inversió efectuada en matèria d'infraestructures, i fins i tot així és discutible assegurar que la rendibilitat de la inversió repercuteix exclusivament sobre el territori al qual s'ha imputat.

D'altra banda, el criteri de territorialització emprat, aplicat a altres tipus d'inversions diferents de les de dotació d'infraestructura, pot conduir a lectures errònies de les dades; malgrat que la despesa efectuada es faci en un lloc determinat, això no implica que els efectes es manifestin

només en aquest indret. Aquest fet justifica, en part, l'existència d'un codi 00 «indeterminat», ja sigui perquè a priori és impossible determinar físicament el lloc on es produeix la inversió, ja sigui perquè, fins i tot sabent-ho, la territorialització condueix a desvirtuar totalment les dades territorialitzades.

Amb aquestes prevencions i tenint en compte aquestes consideracions, és com s'han de llegir les dades de la territorialització. Per tant, es desprèn que del total d'inversions reals a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, un 23,8 % es fan a l'illa de Mallorca sense tenir present Palma, atès que és l'illa més gran i que té un major nombre d'habitants i, per tant, la que té més activitat social i econòmica de l'arxipèlag. A la capital de les Illes, Palma, s'hi destina un 11,8 %; a Eivissa, un 23,7 %; a Menorca, el 7,5 %, i a Formentera hi correspon un 0,5 %. El 32,7 % és inversió no territorialitzada. (Vegeu el quadre I-10.3.)

10.2.1.4. Els pressuposts dels béns de dret públic i de les societats públiques

Els pressuposts dels béns de dret públic —formats, d'una banda, per un seguit d'empreses públiques no societàries i, de l'altra, per dos consorcis (Centre Balears Europa i Transports de Mallorca), així com els de les societats públiques (empreses públiques de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en forma de societat anònima)— s'inclouen en els pressuposts de la conselleria del Govern de les Illes Balears de la qual depenen. Per això, es considera interessant analitzar els pressuposts d'aquestes institucions.

QUADRE I-10 3. TERRITORIALITZACIÓ DE LA INVERSIÓ A LES ILLES BALEARS (2015-2018)

	Import (milers d'euros)					Variació				Valor relatiu				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015/2019	2018/2019	(%) 15/19	(%) 18/19	2015	2016	2017	2018	2019
00 Indeterminat	30.958,85	39.197,41	44.478,20	48.118,26	51.543,21	20.584,36	3.424,95	66%	16%	25,9%	31,5%	30,7%	32,6%	32,7%
10 Mallorca (sense Palma)	30.058,47	30.974,03	38.629,90	37.647,85	37.520,54	7.462,08	-127,30	25%	-3%	25,1%	24,9%	26,6%	25,5%	23,8%
11 Palma	16.408,84	14.908,75	17.580,62	16.977,81	18.515,03	2.106,19	1.537,22	13%	5%	13,7%	12,0%	12,1%	11,5%	11,8%
20 Menorca	8.342,60	7.602,14	9.323,71	8.357,52	11.787,95	3.445,35	3.430,43	41%	26%	7,0%	6,1%	6,4%	5,7%	7,5%
30 Eivissa	33.091,57	31.541,96	33.778,14	35.628,53	37.293,36	4.201,79	1.664,83	13%	10%	27,7%	25,3%	23,3%	24,2%	23,7%
40 Formentera	685,78	343,08	1.283,17	795,06	731,46	45,68	-63,59	7%	-43%	0,6%	0,3%	0,9%	0,5%	0,5%
Total inversió	119.546,11	124.567,36	145.073,73	147.525,02	157.391,55	37.845,44	9.866,53	32%	8%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors.

De manera agregada, el pressupost d'aquestes institucions per a l'exercici 2019 arriba a un total de 882 milions d'euros, dels quals 651 milions d'euros corresponen a entitats públiques empresarials, 132 a consorcis, 94 a fundacions i 5 a societats mercantils públiques. (Vegeu el quadre I-10.4.)

10.3.

EL DEUTE ACUMULAT

Les dades del Banc d'Espanya referides al quart trimestre de l'any mostren que el deute acumulat de les Illes Balears l'any 2019 ha estat de 8.863 milions d'euros, 157 milions més que l'any anterior. Es trenca així la primera reducció feta l'any anterior des de l'any 2010. (Vegeu el quadre I-10.5.)

10.4.

CONSELLS INSULARS

10.4.1. ANÀLISI PRESSUPOSTÀRIA

Per a l'exercici de 2019, el pressupost agregat dels tres consells insulars (el de Formentera es fa a través de l'Ajuntament de Formentera) es presenta anivellat tant en ingressos com en despeses i es manté en la tendència de creixement interanual per sobre de l'IPC d'exercicis precedents, amb una taxa propera al 6 %, encara que es redueix en relació amb el creixement del 12,7 % interanual de l'exercici precedent.

En valors absoluts ja s'acosta als 700 milions d'euros (691,7 milions d'euros), avançant en la sèrie històrica per sobre dels valors de la crisi de principi d'aquesta dècada. (Vegeu els quadres I-10.6. i IA-10.2.)

En el vessant dels ingressos, en el còmput interanual, es constata un desplaçament dels ingressos cap als ingressos corrents, al mateix temps que retrocedeixen de manera significativa els ingressos de capital, ja que si els primers augmenten gairebé un deu per cent (+9,76 %), els segons es redueixen en similar proporció (-9,38 %) i trenquen la tendència de l'exercici precedent.

La variació més significativa per a l'exercici de 2019 rau en el fet que el Consell de Mallorca ha renunciat a l'endeutament com a font de finançament enfront dels 12,5 milions d'euros pressupostats en l'exercici de 2018 per a tal concepte i a l'alienació d'inversions que van aportar 4,3 milions d'euros addicionals el 2018 a les arques del Consell Insular de Mallorca. D'altra banda, als consells d'Eivissa i Menorca les taxes de creixement són oposades, amb un -13,85 % el de Menorca i un creixement del 12,48 % el d'Eivissa, una variació que se centra en la quantia de les transferències de capital previstes per a l'execució i el manteniment d'infraestructures, pel caràcter recurrent dels fons finalistes transferits d'altres administracions, principalment la CAIB, per finançar el fons de compensació interinsular o les inversions estatutàries en infraestructures, inclosos els convenis amb l'Administració de l'Estat per al finançament d'inversions, la variació interanual de les quals agregada és d'un increment moderat del 4,1 %.

QUADRE I-10.4. DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA DEL PRESSUPOST DELS ENS PÚBLICS I SOCIETATS PÚBLIQUES A LES ILLES BALEARS PER CAPÍTOLS (2019)

	Entitats públiques empresarials		Fundacions		Consortis		Societats mercantils públiques		Total agregat	
	Milers d'euros	Valor relatiu (%)	Milers d'euros	Valor relatiu (%)	Milers d'euros	Valor relatiu (%)	Milers d'euros	Valor relatiu (%)	Milers d'euros	Valor relatiu (%)
Ingressos										
III. Taxes, preus públics i altres	107.345,14	16,48%	26.752,50	28,63%	39.603,22	30,08%	0,00	0,00%	173.700,86	19,70%
IV. Transferències corrents	142.326,36	21,85%	55.653,47	59,55%	26.238,90	19,93%	5.097,50	94,01%	229.316,22	26,00%
V. Ingressos patrimonials	4.599,77	0,71%	797,14	0,85%	795,69	0,60%	0,00	0,00%	6.192,59	0,70%
VI. Alienació d'inversions	5.500,00	0,84%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	5.500,00	0,62%
VII. Transferències de capital	305.890,40	46,96%	8.966,23	9,59%	25.639,63	19,48%	325,00	5,99%	340.821,26	38,65%
VIII. Actius financers	51.633,59	7,93%	1.286,96	1,38%	39.375,52	29,91%	0,00	0,00%	92.296,07	10,47%
IX. Passius financers	34.052,53	5,23%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	34.052,53	3,86%
Total ingressos	651.347,78	100,00%	93.456,30	100,00%	131.652,96	100,00%	5.422,50	100,00%	881.879,53	100,00%
Despeses										
I. Despeses de personal	78.092,95	11,99%	57.426,25	61,45%	4.994,94	3,79%	3.627,55	66,90%	144.141,69	16,34%
II. Despeses corrents	106.161,20	16,30%	23.204,88	24,83%	55.542,05	42,19%	1.469,95	27,11%	186.378,07	21,13%
III. Despeses financeres	20.776,32	3,19%	162,90	0,17%	1.803,18	1,37%	0,00	0,00%	22.742,40	2,58%
IV. Transferències corrents	17.226,38	2,64%	2.549,13	2,73%	23,00	0,02%	0,00	0,00%	19.798,51	2,25%
VI. Inversions reals	166.438,90	25,55%	3.046,83	3,26%	28.090,15	21,34%	325,00	5,99%	197.900,88	22,44%
VII. Transferències de capital	138.041,75	21,19%	4.648,06	4,97%	24.878,88	18,90%	0,00	0,00%	167.568,70	19,00%
VIII. Variació actius financers	29.370,76	4,51%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	29.370,76	3,33%
IX. Passius financers	95.239,53	14,62%	2.418,25	2,59%	16.320,75	12,40%	0,00	0,00%	113.978,52	12,92%
Total despeses	651.347,78	100,00%	93.456,30	100,00%	131.652,96	100,00%	5.422,50	100,00%	881.879,53	100,00%

Font: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

QUADRE I-10.5. EVOLUCIÓ DEL DEUTE DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES (PDE) (MILIONS D'EUROS) (2010-2019)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Andalusia	12.562	14.793	21.064	24.441	29.373	31.645	33.325	34.260	35.409	35.431
Aragó	2.901	3.403	4.607	5.369	6.010	6.930	7.486	7.959	8.251	8.315
Astúries	1.701	2.155	2.675	3052	3.479	3876	4.094	4.244	4.351	4.357
Balears (Illes)	4.458	4.774	6.130	6.884	7.798	8.330	8.572	8.802	8.706	8.863
Canàries (Illes)	3.298	3.718	4.687	5.281	6.034	6.669	6.939	7.044	6.808	6.613
Cantàbria	992	1.293	2.032	2178	2.428	2677	2.890	3.033	3.171	3.188
Castella-la Manxa	6.110	6.886	10.190	11.343	12.858	13.426	14.055	14.430	14.714	14.949
Castella i Lleó	4.630	5.804	7.933	8.527	9.359	10.557	11.316	11.870	12.360	12.473
Catalunya	35.616	44.095	52.355	58.179	64.466	72.675	75.118	77740	78732	79.060
Extremadura	1.747	2.021	2.436	2630	3.092	3576	4.059	4.401	4.622	4.721
Galícia	6.189	7.079	8.324	9.212	9.961	10.375	10.854	11.210	11.342	11.315
La Rioja	726	900	1.045	1143	1.296	1436	1.487	1.570	1.591	1.608
Madrid	14.323	16.255	20.906	22.863	25.414	28.686	30.418	32.783	33.270	33.469
Múrcia	2.107	2.806	4.628	5543	6.838	7601	8.305	8.795	9.232	9.562
Navarra	1.691	2.446	2.847	3136	3.197	3322	3.461	3.628	3.445	3.297
País Basc	5.070	5.591	7.259	8280	8.915	9.486	9.958	10.149	10.041	9.425
Com. Valenciana	20.119	21.860	30.065	32.459	37.422	42.003	44.663	46.187	47.084	48.438
Total	124.239	145.879	189.183	210.520	237.941	263.269	277.001	288.105	293.128	295.083

Font: Banc d'Espanya

QUADRE I-10.6. PRESSUPOSTS CONSOLIDATS DELS CONSELLS INSULARS (EN EUROS) (2018-2019)

	Consell Insular de Mallorca			Consell Insular de Menorca			Consell Insular d'Eivissa		
	2018	2019	% de var. 19-18	2018	2019	% de var. 19-18	2018	2019	% de var. 19-18
Ingressos									
Operacions corrents	376.609.257,71	414.819.747,33	10,15%	68.083.636,44	76.164.876,53	11,87%	78.735.277,63	83.510.474,53	6,06%
I. Imposts directes	14.036.060,27	14.376.930,22	2,43%	1.155.078,02	1.221.894,24	5,78%	1.950.000,00	3.000.000,00	53,85%
II. Imposts indirectes	15.638.386,34	17.138.500,54	9,59%	1.668.480,89	1.707.024,19	2,31%	2.765.570,00	3.336.790,00	20,65%
III. Taxes i altres ingressos	19.012.520,94	24.182.219,88	27,19%	2.604.530,35	3.120.128,57	19,80%	6.387.154,07	5.094.054,99	-20,25%
IV. Transferències corrents	324.796.928,27	356.742.027,85	9,84%	62.490.802,50	70.041.584,85	12,08%	67.439.793,56	72.029.619,54	6,81%
V. Ingressos patrimonials	3.125.361,89	2.380.068,84	-23,85%	164.744,68	74.244,68	-54,93%	192.760,00	50.010,00	-74,06%
Operacions de capital	82.390.901,79	70.893.294,77	-13,95%	25.041.370,74	21.678.620,54	-13,43%	21.869.227,08	24.598.885,60	12,48%
VI. Alienació d'inversions reals	4.319.584,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00%
VII. Transferències de capital	65.335.317,79	70.662.294,77	8,15%	24.766.370,74	21.403.620,54	-13,58%	21.419.227,08	24.148.885,60	12,74%
VIII. Variació d'actius financers	236.000,00	231.000,00	-2,12%	275.000,00	275.000,00	0,00%	250.000,00	250.000,00	0,00%
IX. Variació de passius financers	12.500.000,00	0,00	-100,00%	0,00	0,00	0,00%	200.000,00	200.000,00	0,00%
Total	459.000.159,50	485.713.042,10	5,82%	93.125.007,18	97.843.497,07	5,07%	100.604.504,71	108.109.360,13	7,46%
Despeses									
Operacions corrents	343.681.252,88	357.754.601,38	4,09%	56.362.028,48	59.622.753,40	5,79%	69.144.886,60	75.306.803,85	8,91%
I. Remuneració de personal	135.451.122,67	145.598.506,99	7,49%	21.769.131,12	22.528.304,20	3,49%	28.970.090,24	35.005.758,18	20,83%
II. Compra de béns i serveis	152.357.333,46	160.788.099,10	5,53%	13.454.195,33	14.698.393,97	9,25%	24.238.983,59	22.952.265,83	-5,31%
III. Interessos	3.093.113,58	765.161,80	-75,26%	706.910,13	668.372,09	-5,45%	71.933,78	92.000,00	27,90%
IV. Transferències corrents	50.779.683,17	48.602.833,49	-4,29%	20.131.791,90	21.427.683,14	6,44%	15.573.693,24	17.003.939,00	9,18%
V. Fons de contingència i imprevists	2.000.000,00	2.000.000,00	0,00%	300.000,00	300.000,00	0,00%	290.185,75	252.840,84	-12,87%
Operacions de capital	115.318.906,62	127.958.440,72	10,96%	36.762.978,70	38.220.743,67	3,97%	31.459.618,11	32.802.556,28	4,27%
VI. Inversions reals	76.252.657,33	93.337.767,77	22,41%	24.221.002,53	22.225.584,79	-8,24%	21.515.294,65	22.224.368,32	3,30%
VII. Transferències de capital	32.637.749,29	31.070.169,32	-4,80%	7.726.765,53	10.593.441,01	37,10%	9.108.620,34	10.128.187,96	11,19%
VIII. Variació d'actius financers	236.000,00	231.000,00	-2,12%	275.000,00	275.000,00	0,00%	250.000,00	250.000,00	0,00%
IX. Variació de passius financers	6.192.500,00	3.319.503,63	-46,39%	4.540.210,64	5.126.717,87	12,92%	585.703,12	200.000,00	-66%
Total	459.000.159,50	485.713.042,10	5,82%	93.125.007,18	97.843.497,07	5,07%	100.604.504,71	108.109.360,13	7,46%

Font: Elaboració pròpia segons dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

En el conjunt agregat de les administracions insulars, els ingressos per operacions de capital se situen en valors absoluts en 117 dels més de 691,7 milions pressupostats per a tot l'exercici 2019, la qual cosa representa una importància relativa del 16,9 %, resultant poc significatiu l'anàlisi de les taxes de variació per capítols, ja que el 2019 es torna a la normalitat d'exercicis anteriors i, com ja va ocórrer el 2017, no es pressuposten ingressos per alienació d'actius en el capítol VI i la previsió d'ingressos per a nou endeutament era pràcticament testimonial, enfront de la consignació de 12,7 milions d'euros per a 2018.

Per part seva, ingressos corrents ascendeixen a 574,5 milions d'euros, i presenten una taxa de creixement del 9,76 %, continuista amb la línia de l'exercici anterior (9,5 %), amb increments generalitzats tant en la previsió d'ingressos per impostos directes (8,5 %) com indirectes (10,5 %), mentre que els ingressos per taxes i altres ingressos originats per la prestació dels serveis creixen un 15,7 %. Si bé aquesta línia de creixement no es dona en totes les administracions, destacant el Consell de Mallorca, amb un augment interanual del 27,2 %, mentre que el d'Eivissa presenta taxa interanual negativa del -20,25 %, en la preocupant línia de descans de l'exercici precedent, acumulant una reculada de 2,6 milions d'euros en dos anys, més d'una tercera part. Per la seva banda, el Consell Insular de Menorca, després de la caiguda de l'exercici precedent, recupera la taxa de creixement amb una variació del 18,9 % recobrant i superant folgadoament en valors absoluts la previsió de l'exercici 2017.

Un any més, i en la línia dels exercicis precedents, en valors absoluts són els ingressos per les de transferències corrents d'altres administracions per al sosteniment de les competències transferides i per al mateix sosteniment de les institucions insulars (bàsicament transferències de l'Administració autonòmica i del fons complementari de finançament de l'Estat) la partida que finança tres quartes parts del pressupost i la seva taxa de creixement del 9,7 %, fet que permet assumir el decreixement d'altres ingressos i, malgrat això, mantenir una taxa de creixement de gairebé el 6 % en el conjunt del pressupost.

Pel que fa a les despeses, la variació interanual del 5,97 % es distribueix de manera compensada entre les despeses corrents i les despeses de capital, amb una taxa interanual de creixement en el primer dels casos del 5 %, una mica inferior a la mitjana, al mateix temps que les despeses de capital s'incrementen lleugerament per sobre, fins al 8,4 %.

La variació més significativa rau en les despeses financeres suportades, que disminueixen en un 60 %, especialment en el cas del Consell de Mallorca, on la disminució aconseguix el 75 %, fet que no resulta de ser curiós en un context d'alentiment de la disminució del deute de les institucions insulars, que cau un 24 %. Cal buscar-ne la causa en el sanejament financer dels darrers anys, arran de la normativa estatal sobre contenció de dèficits.

En conjunt, el creixement de les despeses corrents es concentra en els capítols I i II («Personal» i «Compra de béns i serveis»). La seva pujada interanual en valors absoluts

és de 40,5 milions, lleugerament superior a la variació del total del pressupost. Aquest creixement, en termes relatius, se centra en les despeses de funcionament (capítol II, «Compra de béns i serveis»), amb el 9,1 % de taxa interanual, si bé les despeses de personal també presenten una taxa del 5 % i superen un any més les taxes autoritzades de creixement dels salaris, encara que més moderada que en l'exercici precedent, la qual cosa s'interpretaria com a indicador d'una moderació en l'increment net de plantilles.

El capítol IV, de despesa agregada, que reflecteix la consignació de les ajudes a tercers, especialment a famílies —entre les quals destaquen les assistències socials—, es manté en els 87 milions d'euros, com en l'exercici anterior, si bé la seva anàlisi desagregada indica una lleu caiguda en el cas del Consell de Mallorca i un lleuger creixement en compensació en els consells insulars d'Eivissa i, especialment, de Menorca.

Per la banda de les despeses en operacions de capital, en conjunt presenten una taxa de creixement del 8,4 %, gairebé el mateix creixement que en l'exercici precedent, destacant les despeses no financeres per a inversions reals efectuats directament pels consells en infraestructures que copen tot el creixement en valors absoluts. En canvi, les operacions de capital que reflecteixen la despesa financera dels fons destinats a l'amortització de l'endeutament consignats al capítol IX, mantenen la tendència a la baixa, amb una taxa de disminució del 24 %, amb la qual cosa la disminució dels fons destinats a la reducció del deute acumula dos anys de baixada, especi-

alment en el cas del Consell de Mallorca, que ha passat de 18 a 6,2 milions d'euros en dos anys, malgrat que l'any 2019 la previsió d'ingressos al capítol IX (endeutament nou) és molt inferior a la previsió de despesa del mateix capítol (per a l'amortització de l'endeutament acumulat), amb la qual cosa es reprèn la senda dels darrers anys de disminució de l'endeutament net, després del parèntesi extraordinari de 2018 en sentit contrari.

És per això que es genera un estalvi en despesa financera tant al capítol III, de despesa per al pagament dels interessos, com en la pràctica desaparició de l'endeutament al capítol IX d'ingressos.

Pel que fa al capítol V, que reflecteix la previsió per al fons de contingència i imprevistos amb la destinació de fer front al pagament de resolucions judicials sense consignació específica o despeses urgents no previstes —incloses les derivades de situacions d'emergència per fenòmens climàtics catastròfics—, la seva dotació es manté tant a l'àmbit individual com l'agregat en els 2,5 milions d'euros a nivell agregat.

En l'anàlisi comparativa dels pressupostos consolidats de cada institució insular, el creixement d'ingressos i despeses del Consell de Mallorca i el de Menorca se situen lleugerament per sota de la mitjana, amb creixements del 5,8 i 5,1 % respectivament, mentre que el Consell d'Eivissa també presenta una taxa de variació lleugerament superior, amb el 7,5 % de creixement. En valors absoluts, el creixement de pressupost en el cas del Consell Insular de Mallorca supe-

ra els 26,7 milions d'euros, reduït a la meitat el creixement de l'any precedent i mantenint la tendència d'incrementos significatius, mentre que el creixement interanual se situa entorn dels 4 milions d'euros per al Consell de Menorca i els 8 milions en el cas del d'Eivissa.

10.4.2. COMPTE FINANCER

El pressupost agregat dels consells insulars per al 2019 supera per segon any el 2 % del producte interior brut a preus de mercat de les Illes Balears, mentre que en l'exercici precedent el conjunt de les administracions insulars representava, pressupostàriament, el 2,06 %, enfront de l'1,94 % del PIB balear (avanç INE) del 2017, i l'1,89 % del 2016.

La previsió d'ingressos no financers (ingressos corrents més ingressos no financers de capital) creix fins a superar els 690,71 milions d'euros, fet que representa un increment del 8 % en relació amb l'exercici anterior, mentre que en l'apartat de despeses, el conjunt de les despeses corrents més les inversions, tant directes (capítol VI) com indirectes (capítol VII), s'eleva a 682 milions d'euros; és a dir, un augment absolut de 41 milions (el 6,4 %) en relació amb l'exercici precedent.

La previsió de fons destinats a variació d'actius i passius financers en el seu conjunt és de 9,4 milions d'euros, amb una reducció de 2,7 en relació amb l'exercici precedent (en la línia de decreixement d'anys anteriors), als quals caldria afegir la càrrega financera ordinària del capítol III de despeses (1,5 milions d'euros),

amb la qual cosa la càrrega financera real suportada en l'exercici 2019 seria de 10,9 milions d'euros (16 el 2018 i 26,8 el 2017) i representaria l'1,58 % (gairebé dos punts menys que el 2018) del total del pressupost de despeses i l'1,9 % dels ingressos corrents.

L'estalvi per operacions corrents (ingressos corrents menys despeses corrents) s'eleva a 81,8 milions d'euros pels 54,2 milions del 2018.

El dèficit per operacions no financeres de capital (ingressos no financers de capital menys inversions directes i indirectes per la via de la transferència de capital) augmenta fins als 73,4 milions d'euros, la qual cosa representa un creixement significatiu —55,6 milions a l'exercici precedent— i reforça així la tendència d'exercicis anteriors en la caiguda dels ingressos de capital i el conseqüent desplaçament de recursos corrents per al finançament d'inversions.

La despesa pressupostada per operacions no financeres de capital (inversions totals) ascendeix a 190 milions d'euros (enfront dels 171 de l'exercici precedent) i s'acosta a un terç del total de pressupost de despeses.

En termes de capacitat o necessitat de finançament (despeses d'inversió menys estalvi corrent), el pressupost agregat dels ens insulars per al 2019 registra una necessitat de finançament de 108,2 milions d'euros (8,6 menys que el 2018).

Aquests 108,2 milions de necessitat de finançament es financen íntegrament amb ingressos procedents d'altres administraci-

ons (transferències de capital) i trenquen la tendència d'anys anteriors, per la qual cosa no s'ha fet necessari acudir a fonts alienes de finançament (deute) per cobrir aquesta necessitat.

A l'exercici 2019 no hi ha hagut endeutament net i s'ha tornat —després del parèntesi de 2018— a la línia dels exercicis precedents, en els quals no hi va haver endeutament brut. En aquest context, el 2019 només s'han destinat 8,6 milions d'euros a la cancel·lació de deute d'exercicis anteriors (una quarta part que el 2017), fet que representa un 1,2 % del total dels pressupostos, una setzena part del destinat a inversions directes.

La ràtio d'estalvi net (estalvi corrent menys endeutament net/despeses no financeres de capital) remunta fins al 0,43 —pel 0,24 de 2018— i es recupera la línia ascendent propiciada per l'absència d'endeutament dels darrers anys, tot i que sense arribar encara al mig punt previ a 2018. Tot això s'emmarca en el context de les limitacions introduïdes per la normativa estatal per al control del dèficit de les administracions públiques.

10.5.

AJUNTAMENTS

10.5.1. ANÀLISI PRESSUPOSTÀRIA

L'exercici de 2019, des de l'òptica dels pressupostos municipals, es pot considerar com un exercici de trànsit, bàsicament continuista de les polítiques d'anys

anteriors, marcat per la renovació de les corporacions després de les eleccions de maig de 2019, per la qual cosa els nous equips sortits de les urnes no s'han vist obligats a operar amb uns pressupostos aprovats per les corporacions sortints.

En el total agregat, els ajuntaments de les Illes Balears presenten uns pressupostos per al 2019 que en conjunt resulten equilibrats, malgrat que no tots estan anivellats fonamentalment a causa de les limitacions en la despesa enfront dels ingressos esperats resultants de l'aplicació de la regla de despesa, i en algun cas perquè es tracta de pressupostos prorrogats de l'exercici anterior. No obstant això, són diferències poc rellevants entre els ingressos i les despeses (que en conjunt se situen en 19 milions d'euros, el doble que l'any precedent), un 1,5 % del total del pressupost, i respectant en tots els casos el principi del no dèficit inicial. (Vegeu els quadres I-10.7. i I-10.8.)

En concret, els ajuntaments que presenten els comptes amb superàvit inicial són els d'Alcúdia, Andratx, Ariany, Inca, Maó, Pollença, Sant Josep de sa Talaia, Santa Eugènia, Sant Lluís (prorrogats), Selva i Sóller, que no són corporacions que es caracteritzin precisament per una mida reduïda i mitjans tècnics.

La suma total dels ingressos per a l'exercici de 2019 s'eleva a 1.352 milions d'euros, amb una variació del 2,85 % i una taxa de creixement net dels pressupostos municipals en relació amb l'exercici anterior de l'1,85 %, una vegada deduït l'efecte de la depreciació monetària de l'exercici (IPC 1 %) compensant així la

situació de l'exercici anterior, en el qual els ingressos van patir una disminució en valors constants de -0,77 %.

El pressupost agregat dels municipis per a 2019 presenta un superàvit inicial no

financer de 66,25 milions d'euros, enfront dels 58,7 milions d'euros de 2018, mentre que el saldo sense càrrega financera per interessos ja supera els 79,37 milions d'euros i es manté en xifres similars als 77,7 milions de l'any anterior.

QUADRE I-10.7. DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA DELS PRESSUPOSTS INICIALS DELS AJUNTAMENTS DE LES ILLES BALEARS (EUROS) (2018-2019)

	2018	2019	% de var. 18/19
Ingressos			
Operacions corrents	1.270.254.055,56	1.318.040.318,09	3,76%
I. Imposts directes	591.703.835,13	602.088.803,84	1,76%
II. Imposts indirectes	47.378.267,09	55.223.728,39	16,56%
III. Taxes i altres ingressos	309.789.043,17	318.871.098,03	2,93%
IV. Transferències corrents	290.316.255,26	306.657.395,82	5,63%
V. Ingressos patrimonials	31.066.654,91	35.199.292,01	13,30%
Operacions de capital	54.722.228,83	52.820.833,49	-3,47%
VI. Alienació d'inversions reals	1.109.329,40	866.690,00	-21,87%
VII. Transferències de capital	38.074.859,17	44.057.952,49	15,71%
VIII. Variació d'actius financers	11.451.760,26	4.209.071,00	-63,25%
IX. Variació de passius financers	4.086.280,00	3.687.120,00	-9,77%
Total	1.324.976.284,39	1.370.861.151,58	3,46%
Despeses			
Operacions corrents	1.116.921.863,43	1.160.741.659,77	3,92%
I. Remuneració de personal	470.779.884,11	494.660.813,43	5,07%
II. Béns corrents i serveis	476.486.922,37	497.442.009,67	4,40%
III. Interessos	18.586.857,93	13.118.831,69	-29,42%
IV. Transferències corrents	136.977.914,46	144.869.791,20	5,76%
V. Fons de contingència i imprevists	14.090.284,56	10.650.213,78	-24,41%
Operacions de capital	197.520.196,60	191.150.914,57	-3,22%
VI. Inversions reals	118.113.661,47	125.234.207,33	6,03%
VII. Transferències de capital	15.683.855,15	14.835.796,25	-5,41%
VIII. Variació d'actius financers	2.177.181,00	2.159.171,00	-0,83%
IX. Variació de passius financers	61.545.498,98	48.921.739,99	-20,51%
Total	1.314.442.060,03	1.351.892.574,34	2,85%

Font: Elaboració pròpia segons dades del Ministeri d'Hisenda i els portals municipals de transparència

QUADRE I-10.8. PRESSUPOSTS INICIALS DE DESPESES DELS AJUNTAMENTS DE LES ILLES BALEARS (EUROS) (2018-2019)

	2018	2019	% var. 19/18
Alcúdia	33.275.082,51	28.767.568,95	-13,55%
Calvià	86.837.185,49	96.117.252,10	10,69%
Inca	27.665.552,58	27.311.818,16	-1,28%
Llucmajor	40.039.300,01	42.823.401,00	6,95%
Manacor	35.553.441,11	40.484.854,14	13,87%
Marratxí	29.050.000,00	31.416.000,00	8,14%
Palma	425.075.244,66	423.762.211,99	-0,31%
Pollença	21.970.712,84	20.300.844,09	-7,60%
Santanyí	21.600.000,00	20.945.000,00	-3,03%
Sóller	16.687.441,72	14.917.232,81	-10,61%
La resta	271.197.280,89	273.935.169,35	1,01%
Mallorca	1.008.951.241,81	1.020.781.352,59	1,17%
Ciutadella	34.417.106,67	35.069.982,20	1,90%
Maó	36.651.900,00	36.870.376,00	0,60%
La resta	53.721.300,50	52.608.665,71	-2,07%
Menorca	124.790.307,17	124.549.023,91	-0,19%
Eivissa	58.622.541,00	62.467.549,00	6,56%
Santa Eulària des Riu	38.734.900,00	40.108.000,00	3,54%
Sant Josep	33.645.343,41	35.353.785,84	5,08%
Formentera	26.860.001,00	30.150.001,00	12,25%
La resta	33.371.950,00	38.482.862,00	15,31%
Eivissa-Formentera	191.234.735,41	206.562.197,84	8,01%
Total	1.324.976.284,39	1.351.892.574,34	2,03%

Font: Elaboració pròpia segons dades del Ministeri d'Hisenda i portal de transparència municipal

Pel que fa al detall dels ajuntaments més rellevants, un any més els municipis de Palma, Calvià i Eivissa són els que disposen d'un pressupost més alt per a despeses. A més, els dos primers acumulen una mica més de la meitat del pressupost de tots els ajuntaments de Mallorca, i entre els tres dels municipis de la comunitat, un 44 % del total de la despesa municipal balear.

L'Ajuntament de Palma, amb un pressupost de 424 milions el 2019, presenta una disminució de despeses interanual de -0,31 %, enfront de l'1,17 % per al conjunt dels municipis de Mallorca, mentre que el cas de Calvià la variació interanual s'eleva a un 10,7 %, si bé es tracta d'un efecte de la falta de pressupost el 2018, durant el qual es va funcionar amb el pressupost prorrogat de 2017.

10.5.2. COMPTE FINANCER

Els ajuntaments de les Balears en conjunt han gestionat un pressupost per a l'exercici 2019 de 1.351 milions d'euros, equivalent al 3,28 % del PIB Balear (pendent de la primera estimació efectuada per l'INE), un punt percentual menys que en els dos anys anteriors, atès que el seu creixement del 2,03 % ha estat inferior al 3,15 % de creixement del PIB el 2019.

Els ingressos no financers (ingressos corrents més ingressos de capital no financers) se situen en els 1.362,9 milions d'euros, amb un increment de 53,56 milions, la qual cosa representa un creixement del 4,1 % en relació amb l'exercici precedent, mentre que les despeses no financeres (despeses corrents més despeses per operacions de capital no financeres) augmenten a 1.300,8 milions d'euros, 50,1 més que el 2018 (un 4,0 % d'increment). El total de la despesa financera per variació d'actius i passius financers es pressuposta en 51,08 milions d'euros, continuant amb la tendència decreixent dels exercicis anteriors (63,7 el 2018 i 83,7 el 2017), tant en la variació de passius financers (amortització de deute) —amb una variació anual del -20,51 %— com en la variació dels actius financers per la concessió de bestretes i préstecs, que es mantenen en una quantia merament testimonial, amb una disminució inferior a la depreciació monetària de l'exercici.

L'estalvi en operacions corrents (diferència entre els ingressos i les despeses corrents) puja a 107,4 milions d'euros —pels 153,4 milions el 2018 i 196,4 el 2017—, la qual cosa apunta una clara tendència

de disminució del superàvit per despesa corrent, mentre que, un any més, el dèficit per operacions de capital no financeres es redueix en 7,3 milions d'euros, fins a 87,3 milions, molt per sota de l'estalvi en operacions corrents.

Igual que en exercicis precedents, el pressupost de 2019 presenta una situació de dèficit de caixa no financer (l'estalvi financer corrent, de 107,4 milions d'euros, supera folgadoament, igual que l'exercici anterior, el dèficit de les operacions de capital no financeres: 87,3 milions d'euros) i queda fixat en 20,1 milions d'euros, superàvit del qual caldria deduir la variació neta de les operacions financeres, que és de -43,2 milions d'euros.

La despesa en operacions no financeres de capital puja a 140 milions d'euros, acumula un decreixement de 100 milions d'euros en els darrers tres exercicis i es continua disminuint per sota del mig punt percentual del PIB balear.

En termes de necessitat de finançament, el conjunt de les corporacions municipals registra un romanent de finançament (estalvi corrent menys despeses no financeres de capital) de 20 milions d'euros, la qual cosa representa menys d'una dècima de punt del PIB balear de 2018.

L'increment de l'endeutament brut (emissió de deute o subscripció creditícia, bruta) per al conjunt dels ajuntaments es redueix en gairebé un 10 % en relació amb l'exercici precedent. En valors absoluts, això suposa una quantia merament testimonial en el context del conjunt dels ingressos de 3,7 milions d'euros, una

quantitat insuficient per fer front als 48,9 milions que es destinen a l'amortització de deute d'exercicis anteriors. Per això, pel que fa a l'endeutament municipal, amb saldo anual net d'endeutament negatiu de 45 milions d'euros que s'acumulen als 60 milions de l'exercici anterior, s'acredita una clara progressió de sanejament financer en l'àmbit municipal.

La ràtio d'estalvi net (la relació entre l'estalvi corrent menys endeutament net i despeses no financeres de capital) baixa al 109 % (160 % el 2018), tot i que es manté per sobre del 100 %.

La càrrega financera del deute públic municipal balear (anualitat per amortització més interessos) en els pressupostos de 2019 representa per al conjunt dels ajuntaments 62,1 milions d'euros, en la línia descendent d'exercicis anteriors (80,1 el 2018 i 89 el 2017), que és conseqüència directa de la disminució del deute net en un entorn de tipus baixos d'interès.

10.5.3. AJUNTAMENT DE PALMA

El pressupost consolidat de l'Ajuntament de Palma amb els seus organismes autònoms per a l'exercici de 2019 s'eleva a 424 milions d'euros, anivellat i equilibrat tant en ingressos com en despeses. D'aquests, 417 corresponen a la mateixa corporació, i la resta, als organismes municipals que conformen el perímetre de la consolidació i a transferències internes per import de 37 milions d'euros, que són objecte d'eliminació en el procés per evitar duplicitats. (Vegeu el quadre IA-10.3.)

No es contemplen en el perímetre de la consolidació —per qüestions de coherència metodològica i igual que per a la resta dels municipis— les empreses públiques municipals (EFM, SMAP, EMAYA i EMT), que, a més, aportarien una xifra de negoci pressupostada en 134 milions d'euros, la qual cosa ens donaria una quantitat global d'ingressos de 558 milions, inferior als 593 de 2018.

La variació en relació amb l'exercici precedent és negativa en un 0,31 %, la qual cosa, afegida a la variació de preus (IPC=1 %), representa una variació en termes monetaris del -1,31 %, continuant en la línia de contenció iniciada l'exercici anterior.

Com en exercicis anteriors, l'augment pressupostari es dona tant en els organismes autònoms com en el pressupost propi de la corporació.

En l'estat de despeses, només augmenten les partides de despeses corrents de funcionament, les corresponents a personal i a compra de béns i serveis, que creixen un 5,56 % i un 3,58 % respectivament, mentre que la resta dels capítols de despeses presenten importants retallades, tant en valors absoluts com en termes de variació interanual. És especialment significativa la disminució de la dotació al fons de contingència i imprevistos que té com a destinació fer front a resolucions judicials contràries i l'atenció d'emergències sense cabuda en la consignació pressupostària d'altres capítols i les inversions reals, que pateixen una retallada del 30,6 %.

A més, com era d'esperar en un entorn de tipus baixos d'interès, la consignació per a aquesta mena de despeses es retalla en un 20 %, mentre que la consignació per amortitzar el deute es manté en valors absoluts amb una variació poc significativa, la qual cosa —unita a l'absència d'ingressos per deute nou— representa la continuïtat del ritme de sanejament financer de la corporació i els seus organismes autònoms.

A la banda dels ingressos, s'incrementen els corrents en 8,8 milions d'euros, que representen una taxa de variació del 2,2 %, un creixement que es dona especialment en les taxes i altres ingressos i en els impostos indirectes, mentre que els ingressos per impostos directes (especialment l'IBI), que representen la seva principal font de finançament, es manté en les xifres de l'exercici anterior.

És en els ingressos de capital on es produeix la disminució que finalment redunda en un creixement negatiu del pressupost, destacant la caiguda d'ingressos per variació d'actius financers (devolució de préstecs i bestretes concedides per a la corporació) i en les transferències de capital per a inversions, una disminució que es reflecteix en les inversions previstes a l'apartat corresponent de despeses.

El superàvit no financer previst inicialment arriba a 27 milions d'euros, un 36 % superior a l'any anterior i ja supera el 5 % del pressupost consolidat, la qual cosa dona suport i continuïtat al procés de sanejament financer que s'aprecia en la repetició de les dades de despeses destinades a l'amortització dels passius financers en absència de nou endeutament.

10.5.4. AJUNTAMENT DE CALVIÀ

El pressupost de l'Ajuntament de Calvià per a l'exercici de 2019 es va aprovar amb un import de 96,12 milions d'euros, amb un increment del 12,57 % en relació amb el pressupost de 2017, prorrogat per a 2018, en el qual a l'efecte de pròrroga s'anul·len, tant en ingressos com en despeses, partides finalistes de l'exercici prorrogat per import de 4 milions d'euros.

Un any més, des del punt de vista metodològic cal ressenyar que el portal de transparència de la corporació no presenta informació pròpia dels estats d'ingressos i despeses en un format convencional i es remet a les dades estadístiques de l'Oficina Virtual per a la Coordinació Financera amb les Entitats Locals del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Aquestes dades difereixen lleugerament de les del fulllet divulgatiu al qual s'accedeix per un enllaç del citat portal de transparència, motiu pel qual, a efectes metodològics i comparatius, s'han consignat els que apareixen a l'Oficina Virtual, que resulten homogenis amb els altres ens del sector públic local de les Balears.

El pressupost prorrogat inicial, en xifres consolidades de la corporació i els seus organismes autònoms (una vegada més queda fora del perímetre de consolidació l'empresa Calvià 2000), ascendeix a 96,12 milions d'euros, la qual cosa representa un augment de 10,73 milions en relació amb l'exercici anterior. (Vegeu el quadre IA-10.4.)

Pel que fa a les xifres per capitols, tots els ingressos corrents presenten taxes

de creixement elevades. És especialment significatiu l'augment dels ingressos per impostos indirectes, que es dupliquen en relació amb els consignats en la pròrroga de 2018, mentre que els ingressos per taxes i prestació de serveis municipals augmenten un 35 %.

Quant a les transferències d'altres administracions, també s'incrementen en 3,5 milions d'euros —sumant les destinades a la despesa corrent i les destinades a inversions—, si bé presenten un increment superior a l'IPC però inferior al creixement del PIB. En el conjunt dels ingressos destaca la previsió d'ingressos per impostos directes, que representen més de la meitat de la totalitat dels ingressos, i, un any més, entre aquests ingressos destaquen els corresponents a l'impost sobre béns immobles, característic dels alts valors cadastrals del municipi, especialment dels immobles situats als nuclis costaners.

En l'estat de despeses, el creixement és significatiu i generalitzat amb l'única excepció de les despeses vinculades a l'endeutament que presenten taxes de variació negatives, fruit del progressiu sanejament financer de la corporació. Des del punt de vista dels valors absoluts, les despeses corrents representen gairebé el 85 % de les despeses, destacant despeses operatives (personal i la compra de béns i serveis, que representen més del 50 % de la despesa total), mentre que en termes de variació relativa destaquen els fons destinats a la realització d'inversions reals, que augmenten de 3 a 4 milions d'euros, encara que el seu increment resulta inferior al dels fons rebuts per al finançament condicionat mitjançant transferències

de capital, la qual cosa allibera recursos propis no condicionats per al finançament de l'increment de la despesa corrent.

10.5.5. ANÀLISI DE LA DESPESA LOCAL EN FUNCIÓ DE LA DESTINACIÓ

Enfront de l'anàlisi econòmica de la despesa dels apartats precedents, el pressupost consolidat de totes les entitats locals —inclosos tant els consells insulars com els ajuntaments i els seus organismes autònoms—, reflectit en els pressupostos per programes de despeses, permet una anàlisi enfocada des de la perspectiva social. (Vegeu el quadre I-10.9.)

El 2018 les entitats locals van gastar una mitjana de 1.657,87 euros per habitant, dels quals una mica més de 1.100 euros per habitant/any es van destinar a despesa social.

Concretament, 559,58 euros es van destinar a serveis públics bàsics; 305,50 euros es van destinar a protecció i promoció social, i 243,71 euros, a serveis públics de caràcter preferent.

Aquests imports per habitant i any es mantenen lleugerament per sobre dels dos terços de la despesa total, amb un creixement de dos punts i mig percentuals en relació amb l'exercici precedent, i això és fidel reflex de la vocació social de l'actuació de les entitats locals de les Balears.

En el conjunt de la despesa, l'increment en valors absoluts en relació amb el 2017 és de 39 milions d'euros, fins a aconseguir els 1.871,6 milions d'euros.

QUADRE I-10. 9. ANÀLISI SOCIAL DE LA DESPESA DE LES ENTITATS LOCALS DE LES BALEARS PER PROGRAMES (2018-2019)

	Total consolidat entitats locals (en milers d'euros)		% de variació absoluta 2019-2018	% de variació relativa 2019/2018	2019		
	2018	2019			Repartiment de l'increment	Repartiment de la despesa (%)	Despesa per habitant
Deute públic	82.022	66.673	-15.349	-18,71%	-15,35%	3,38%	58,00 €
Deute públic	82.022	66.673	-15.349	-18,71%	-15,35%	3,38%	58,00 €
Serveis públics bàsics	631.708	656.057	24.349	3,85%	24,36%	33,28%	570,75 €
Seguretat i mobilitat ciutadana	208.526	226.154	17.628	8,45%	17,63%	11,47%	196,75 €
Habitatge i urbanisme	121.055	115.433	-5.622	-4,64%	-5,62%	5,85%	100,42 €
Benestar comunitari	239.314	242.499	3.185	1,33%	3,19%	12,30%	210,97 €
Medi ambient	62.812	71.971	9.159	14,58%	9,16%	3,65%	62,61 €
Actuacions de protecció i promoció social	344.883	354.076	9.193	2,67%	9,20%	17,96%	308,04 €
Pensions	3.090	3.286	196	6,33%	0,20%	0,17%	2,86 €
Altres prestacions econòmiques a favor d'empleats	3.319	4.842	1.523	45,87%	1,52%	0,25%	4,21 €
Serveis socials i promoció social	321.009	329.025	8.016	2,50%	8,02%	16,69%	286,24 €
Foment de l'ocupació	17.464	16.923	-541	-3,10%	-0,54%	0,86%	14,72 €
Producció de béns públics de caràcter preferent	275.129	291.497	16.368	5,95%	16,37%	14,79%	253,59 €
Sanitat	14.923	15.882	959	6,43%	0,96%	0,81%	13,82 €
Educació	66.599	77.550	10.951	16,44%	10,95%	3,93%	67,47 €
Cultura	112.954	121.407	8.453	7,48%	8,46%	6,16%	105,62 €
Esport	80.653	76.657	-3.996	-4,95%	-4,00%	3,89%	66,69 €

continua

	Total consolidat entitats locals (en milers d'euros)		% de variació absoluta 2019-2018	% de variació relativa 2019/2018	2019		
	2018	2019			Repartiment de l'increment	Repartiment de la despesa (%)	Despesa per habitant
Actuacions de caràcter econòmic	241.198	287.059	45.861	19,01%	45,87%	14,56%	249,73 €
Agricultura, ramaderia i pesca	9.482	9.922	440	4,65%	0,44%	0,50%	8,63 €
Indústria i energia	14.378	18.345	3.967	27,59%	3,97%	0,93%	15,96 €
Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	38.691	47.051	8.360	21,61%	8,36%	2,39%	40,93 €
Transport públic	32.808	33.814	1.006	3,06%	1,01%	1,72%	29,42 €
Infraestructures	137.317	169.169	31.852	23,20%	31,86%	8,58%	147,17 €
Recerca, desenvolupament i innovació	1.801	1.782	-19	-1,06%	-0,02%	0,09%	1,55 €
Altres actuacions de caràcter econòmic	6.722	6.976	254	3,78%	0,25%	0,35%	6,07 €
Actuacions de caràcter general	296.627	316.178	19.551	6,59%	19,56%	16,04%	275,07 €
Òrgans de govern	38.917	48.375	9.458	24,30%	9,46%	2,45%	42,08 €
Serveis de caràcter general	193.512	192.600	-912	-0,47%	-0,91%	9,77%	167,56 €
Administració financera i tributària	61.217	71.928	10.711	17,50%	10,71%	3,65%	62,58 €
Transferències a altres administracions públiques	2.981	3.274	293	9,83%	0,29%	0,17%	2,85 €
Total	1.871.567	1.971.540	99.973	5,34%	100,00%	100,00%	1.715,19 €

Font: Elaboració pròpia segons dades del Ministeri d'Hisenda i l'IBestats

La dada consolidada de les entitats locals de les Balears correspon al consolidat dels consells insulars, els ajuntaments, les mancomunitats i les entitats menors.

Aquest increment es reparteix d'una manera poc homogènia, ja que mentre el còmput total de la despesa s'incrementa en un 2,13%, l'estalvi en la despesa destinada a l'amortització del deute públic (-26,5%) i als serveis públics bàsics (1,2%) s'ha pogut traslladar a altres despeses socials, especialment serveis socials i promoció social (als quals es va destinar la major partida del creixement, amb 29 milions d'euros). Les despeses en cultura, esport, indústria i energia i els serveis de caràcter general presenten creixements superiors als 10 milions d'euros.

L'augment de la despesa, en taxes de creixement relatives, que oscil·len en funció de la importància absoluta de cada destinació, destaca, a la banda negativa, a més del deute públic que es redueix en més d'una quarta part, la disminució del 42,5% de les despeses per a altres prestacions a favor dels empleats, l'anomenada acció social destinada als empleats públics, mentre que són les actuacions de caràcter econòmic en indústria i energia (283,9%); recerca, desenvolupament i innovació (71,85%), i altres actuacions de caràcter econòmic (75,4%) les que presenten un creixement relatiu més gran en relació amb la dotació de l'exercici anterior.

10.6.

ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT

Els ingressos tributaris recaptats per la Delegació Especial d'Hisenda a les Illes Balears s'eleva a 4.690 milions d'euros el 2019, amb un creixement del 3,02% per

sobre del recaptat en els dotze mesos de 2018. Això triplica la variació dels preus (IPC-2019: 1%) i supera en un 50% — encara que en proporció inferior a anys anteriors— el creixement de l'1,98% en la recaptació a l'àmbit nacional pels mateixos conceptes. (Vegeu el quadre I-10.10.)

La recaptació per impostos directes es manté un any més per sobre dels impostos indirectes, duplicant-la folgadamente, un indicatiu de la capacitat potencial de creixement. La taxa interanual de variació per al conjunt de la recaptació tributària directa el 2019 a les Balears ha estat del 2,53% (més d'1 punt percentual per sobre del creixement a l'àmbit nacional). Destaca la recaptació per IRPF, que consolida els 2.000 milions d'euros amb una important taxa de creixement del 6,12%, després de l'espectacular increment de gairebé el 30% en els dos anys anteriors, mentre que la recaptació per l'impost de societats manté la mateixa taxa de creixement que l'exercici precedent (7,64%), enfront d'una caiguda generalitzada del -4,45% a l'àmbit nacional.

Un any més, les taxes de variació confirmen el progressiu desplaçament als salaris i als beneficis de les empreses de la recuperació econòmica a l'àmbit balear, molt per davant de l'evolució a l'àmbit nacional malgrat partir de nivells més alts.

Per contra, la recaptació pels impostos indirectes presenta un balanç interanual més moderat que en l'exercici precedent (7,9%), però encara i amb això, el balanç recaptatori continua sent molt positiu, amb una taxa de creixement del 4,26%, que es manté clarament per sobre de

l'IPC i que pràcticament duplica la taxa de variació nacional (2,45%). L'element més destacat n'és l'augment de la recaptació per IVA del 4,69%, que és gairebé cinc vegades el creixement dels preus a les Balears el 2019, per la qual cosa, a tipus impositius constants, s'interpreta com un elevat nivell de creixement del consum, indicatiu d'una renda disponible més alta, que es corrobora per l'evolució de la recaptació de l'IRPF.

Pel que fa als ingressos per taxes, recàrrecs, sancions, etc. (capítol III), les xifres en valors absoluts són poc significatives i decreixen lleugerament, amb una taxa de disminució del 3,57%. Això contrasta amb el creixement d'aquests ingressos a l'àmbit nacional, amb una taxa del 9,7%, amb un balanç recaptatori lleugerament per sota de l'IPC a les Balears i un creixement negatiu a l'àmbit nacional, la qual cosa confirma el caràcter d'ingressos cada vegada més residuals.

10.7.

LA CÀRREGA FISCAL A LES ILLES BALEARS¹

1. Nota metodològica. En aquest apartat es consideren les definicions conceptuals següents:

Càrrega fiscal: Conjunt dels tributs recollits en els capítols I, II i III dels pressupostos consolidats de les administracions públiques,

Pressió fiscal: Quocient entre la càrrega fiscal per habitant i el PIB *per capita* (a preus de mercat, preus corrents, primera estimació de l'INE).

Metodologia d'imputació per comunitats autònomes:

- Per a les administracions locals, les quanties consignades als capítols I, II i III d'ingressos dels pressupostos de les corporacions locals, dades consolidades.
- Per a les administracions autonòmiques, les quanties

Per a l'exercici de 2019, la càrrega fiscal a les Balears s'ha incrementat en 400 milions d'euros, fins als 9.191 milions d'euros, amb un creixement del 3,7% interanual en valors absoluts però nou dècimes menys que l'exercici anterior en percentatge del PIB balear (28,41%) (dada de la primera estimació de l'INE a preus de mercat, preus corrents).

Entre els territoris insulars, la càrrega fiscal es distribueix en un 78% a l'illa de Mallorca, el 8% a Menorca, el 13% a Eivissa i l'1% restant a Formentera.

consignades als capítols I, II i III d'ingressos dels seus pressupostos consolidats, una vegada reclassificades les dades de la liquidació definitiva de la recaptació de 2017, que inicialment en la seva tramitació legislativa es presenten provisionalment al capítol IV d'ingressos, en espera de la seva determinació com a impostos directes o indirectes.

- Per a l'Administració de l'Estat, la recaptació provisional de 2019 per impostos directes s'assigna per comunitats autònomes de règim comú i les Illes Canàries, una vegada deduïdes les quanties ja consignades en els pressupostos de les administracions autonòmiques i locals, en funció de la meritació de la quota autonòmica sobre el total recaptat per IRPF.

La recaptació provisional de 2019 de l'AEAT per impostos indirectes s'assigna per comunitats autònomes de règim comú una vegada deduïdes les quanties ja consignades en els pressupostos de les administracions autonòmiques i locals, segons el criteri de meritació resultant d'aplicar la darrera dada de l'índex de consum (INE) fixat a l'efecte de repartiment de l'IVA en el Consell General de Política Fiscal i Financera.

Per a les administracions amb règims especials, s'assigna a cada comunitat la recaptació per impostos directes i indirectes de les delegacions en el seu territori.

La recaptació per taxes i altres ingressos s'assigna a les comunitats autònomes quan és obtinguda per les delegacions de l'AEAT del seu territori i es prorrateja a dels serveis centrals amb igual criteri.

La càrrega fiscal per habitant i per municipis de Balears s'obté afegint a la càrrega fiscal de l'Administració local la corresponent als restants tres nivells administratius (insular, autonòmic i estatal) prorratejats per territoris.

**QUADRE I-10.10. INGRESSOS DE LA DELEGACIÓ ESPECIAL D'HISENDA DE LES ILLES BALEARS (MILERS D'EUROS)
(2018-2019)**

	Illes Balears			Espanya
	2018	2019	% de var. 19-18	% de var. 19-18
Capítol I: Imposts directes	3.041.619	3.118.431	2,53%	1,44%
Imposts sobre la renda de persones físiques	2.061.461	2.187.541	6,12%	4,87%
Imposts sobre societats	776.940	773.065	7,64%	-4,45%
Imposts sobre la renda no residents	131.109	124.127	-5,33%	-11,10%
La resta del capítol I	72.109	33.698	-53,27%	-48,90%
Capítol II: Imposts indirectes	1.462.936	1.525.216	4,26%	2,45%
Imposts sobre el valor afegit	1.359.073	1.422.796	4,69%	1,94%
Imposts especials	18.654	15.438	-17,24%	4,15%
Impost sobre primes d'assegurances	81.127	84.008	3,55%	2,84%
La resta del capítol II	4.082	2.974	-27,14%	2,73%
Capítol III: Taxes i altres ingressos	48.153	46.435	-3,57%	9,70%
Total ingressos tributaris	4.552.708	4.690.082	3,02%	1,98%

Font: Informe mensual de recaudació tributaria, 2019, Agència Tributària

Aquest increment del 3,7 % representa un significatiu creixement relatiu, en termes reals, en un entorn d'escassa inflació (IPC = 1,0 %) amb un creixement vegetatiu poblacional de l'1,8 % i un creixement del PIB de l'1,7 % (cal afegir-hi que el creixement del PIB de les Balears el 2019 és el més baix de totes les comunitats autònomes, més d'un punt per sota de la mitjana nacional, que és del 2,8 %).

Es confirma així la tendència d'exercicis anteriors, en què la participació del sector públic creix significativament per sobre de la resta dels sectors, en la línia de major redistribució de la riquesa que retorna en forma de més i millors serveis públics, encara que això sigui en detriment del consum privat, ja que disminueix la renda disponible, cosa que, si es manté en el

temps, podria resultar perillosa en una economia tancada, sense consum extern, perquè el consum és un dels principals dinamitzadors de l'economia.

Com en exercicis anteriors, la càrrega fiscal a les Balears es manté centrada en la imposició indirecta que representa la meitat de la càrrega fiscal total, fet que no és d'estranyar en una economia de serveis que té com a principal component el sector turístic. Per això el consum *per capita* és relativament elevat enfront de la població de dret, especialment en comparació amb altres territoris. (Vegeu el quadre I-10.11.)

En valors absoluts, no obstant això, l'increment interanual es genera en la imposició directa (81,5 %) enfront de l'11,6 % en la imposició indirecta i el 6,9 %

en el cost dels serveis públics directament abonat pels ciutadans a través de les taxes i els preus públics.

En el conjunt nacional s'aprecia que la càrrega tributària es concentra principalment en la imposició directa, que es manté per sobre del 50 % del total de la càrrega fiscal, mentre que la imposició indirecta està deu punts percentuals per sota i les taxes i els preus públics se situen lleugerament per sota del 6%, descendint lleugerament en relació amb els exercicis precedents.

Com ja s'havia assenyalat en exercicis anteriors, a manera d'aclariment conceptual, pel que fa a l'anàlisi de la càrrega fiscal i la seva distribució entre els seus tres components, els «impostos directes», els «impostos indirectes» i les «taxes i altres ingressos», cal reiterar: «Els primers [directes] graven la riquesa, bé mitjançant l'obtenció de rendes o bé per la possessió i gaudi del patrimoni, amb caràcter progressiu en el cas de les persones físiques, però a tipus fixos que varien en funció de la mida en el cas de les persones jurídiques, mentre que en el cas de la càrrega fiscal indirecta es grava el consum, amb caràcter general a través de l'IVA i amb tributs "especials" en el cas de certs productes (combustibles, alcohol, tabac, etc.) entre els quals comencen a tenir rellevància nous tributs autonòmics vinculats en major o menor mesura amb el medi ambient. En el cas de les taxes i altres ingressos, es tracta de tributs vinculats a l'ús dels béns o serveis públics a títol personal pels ciutadans i amb el seu cobrament es busca la contraprestació que permeti repercutir-li el seu cost, inclòs el cost financer de l'ajornament del pagament dels deutes tributaris.»

En l'anàlisi comparativa interterritorial, les Balears es consoliden com la comunitat autònoma de règim comú amb una major imposició indirecta relativa, ja que representa la meitat del total de la càrrega fiscal suportada; seguida, com en anys anteriors, d'Extremadura, Múrcia i Castella-la Manxa. Per contra, en la mitjana nacional la tributació directa representa més de la meitat de la càrrega fiscal, superant folgadamente el 60 % en el cas de Madrid entre les comunitats de règim comú i Navarra, amb el seu règim foral. La causa principal d'aquestes dades extremes cal buscar-la en la domiciliació fiscal d'importants patrimonis i les seves rendes per un tractament fiscal més favorable.

Per la seva banda, a les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, encara amb major incidència que en el cas de les Balears, la imposició indirecta al consum presenta taxes relatives en la càrrega fiscal significativament superiors a la mitjana, conseqüència lògica de l'especialització de l'economia en el comerç internacional a causa de la situació fronterera amb el Marroc, mentre que tant la càrrega fiscal com la pressió fiscal per habitant presenten taxes significativament per sota de la mitjana.

Respecte a la distribució de la càrrega fiscal suportada a les Balears entre els diferents nivells de l'Administració, ressalta el desplaçament continuat de la càrrega fiscal cap a l'Administració autonòmica, que s'acosta ja a una participació equivalent a la dels altres dos nivells (estatal i local) junts, encara que l'evolució de la càrrega fiscal de l'Administració estatal està condicionada per la limitació de creixement que representa la prolongada pròrroga de

pressupostos generals de l'Estat, en una conjuntura política caracteritzada per la manca de suports estables del Govern de la nació. (Vegeu el quadre I-10.12. i el gràfic I-10.2.)

Com en anys anteriors, l'anàlisi comparativa interterritorial de la corresponsabilitat fiscal entre els diferents nivells de l'Administració està condicionada per les peculiaritats diferencials estatutàries entre les comunitats autònomes, especialment de les de règim foral de tributació (que en el cas de Navarra manté una càrrega fiscal negativa de l'Estat) o, en el cas de les Canàries, pel seu règim fiscal diferenciat que concentra la càrrega fiscal indirecta a través dels capítols insulars. Pel que fa al País Basc, la seva tributació a través de les diputacions forals (Administració local) concentra la major part de la càrrega fiscal suportada pels seus ciutadans i la càrrega fiscal de l'Administració autonòmica queda limitada a la recaptació de taxes amb una quantia relativa de merament testimonial, al mateix temps que la recaptació de l'Estat en aquests territoris continua la tendència decreixent i se situa lleugerament per sobre del 10 % del total de la càrrega fiscal.

També en el cas de les ciutats autònomes, el seu caràcter d'administracions locals comporta una càrrega fiscal autonòmica zero i una càrrega fiscal estatal residual (que no es correspon amb la recaptació, pel retorn dels tributs estatals a l'àrea administrativa local, per la qual cosa és objecte d'imputació a aquestes).

Un any més les Balears encapçalen el rànquing de les comunitats autònomes de

règim comú en relació amb la importància relativa de la càrrega fiscal autonòmica, i s'acosta ja al 50 % de la càrrega fiscal total.

Pel que fa a la càrrega fiscal per habitant, en valors absoluts el 2019 les Balears queden al llindar dels 8.000 euros (7.996,07 euros per habitant i any), amb un creixement interanual de l'1,85 %, la qual cosa permet donar cobertura a la depreciació monetària en un entorn de creixement poblacional i poc més, però consolidant el fort creixement de l'exercici precedent. (Vegeu el quadre I-10.13.)

Comparativament amb la resta de les comunitats autònomes, com en anys anteriors la càrrega fiscal suportada a les Balears situa els seus habitants en el tercer lloc, només darrere de Madrid i el País Basc, per aquest ordre, la qual cosa resulta significatiu considerant la capitalitat de la primera (i la distorsió que hi suposa la domiciliació social de moltes empreses) i el peculiar sistema fiscal diferenciat de la segona. Una explicació d'això, caldria cercar-la en la gran diferència —característica de les Illes— entre la població de fet i la població de dret (que és qui realment suporta els tributs, però sense oblidar que és també la que demanda serveis públics que s'han de mantenir amb ells).

En termes de variació interanual, no obstant això, tant el País Basc com Madrid presenten taxes de creixement de la càrrega fiscal negatives, i queden per sota de la xifra en valors absoluts que havien assolit el 2018; això sí, després d'un creixement espectacular aquest exercici.

QUADRE I-10.11. DISTRIBUCIÓ DE LA CÀRREGA TRIBUTÀRIA PER TIPUS DE TRIBUT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019)

	Població	Imposts directes	Imposts indirectes	Taxes i altres ingressos	Total
Andalusia	8.414.240	45,58%	46,81%	7,62%	100,00%
Aragó	1.319.291	51,83%	43,06%	5,11%	100,00%
Astúries	1.022.800	51,84%	42,83%	5,33%	100,00%
Illes Balears	1.149.460	44,83%	49,47%	5,71%	100,00%
Illes Canàries	2.153.389	53,52%	38,56%	7,93%	100,00%
Cantàbria	581.078	48,92%	44,86%	6,22%	100,00%
Castella i Lleó	2.399.548	48,09%	45,56%	6,35%	100,00%
Castella-la Manxa	2.032.863	44,82%	47,30%	7,88%	100,00%
Catalunya	7.675.217	55,45%	38,79%	5,76%	100,00%
Com. Valenciana	5.003.769	47,16%	45,38%	7,46%	100,00%
Extremadura	1.067.710	43,82%	48,26%	7,92%	100,00%
Galícia	2.699.499	49,22%	45,35%	5,43%	100,00%
Madrid	6.663.394	61,83%	34,35%	3,82%	100,00%
Múrcia	1.493.898	46,60%	47,78%	5,62%	100,00%
Navarra	654.214	65,61%	27,42%	6,96%	100,00%
País Basc	2.207.776	50,41%	44,20%	5,39%	100,00%
La Rioja	316.798	50,76%	43,05%	6,20%	100,00%
Ceuta	84.777	20,95%	70,14%	8,92%	100,00%
Melilla	86.487	25,06%	55,87%	19,07%	100,00%
Total Nacional	47.026.208	52,20%	41,84%	5,96%	100,00%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'INE, el MINHAP, el MINHAF, l'AEAT i l'IBAE

QUADRE I-10.12. DISTRIBUCIÓ DE LA CÀRREGA FISCAL PER ADMINISTRACIONS I PER CA (2019)

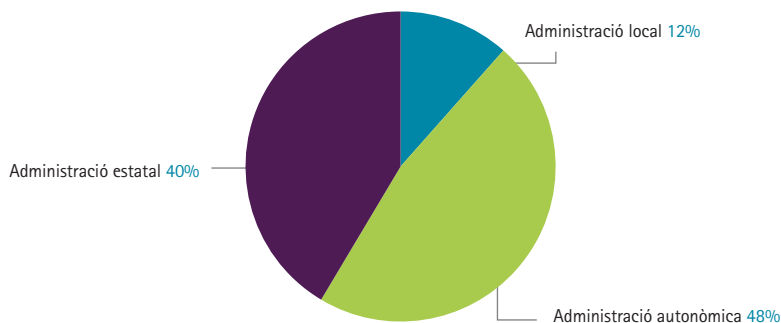
	Adm. local	Adm. autonòmica	Adm. estatal	Total
Andalusia	14,00%	44,69%	41,31%	100,00%
Aragó	12,01%	43,60%	44,39%	100,00%
Astúries	9,87%	44,97%	45,16%	100,00%
Illes Balears	11,42%	48,29%	40,29%	100,00%
Illes Canàries	29,22%	39,52%	31,26%	100,00%
Cantàbria	11,15%	45,84%	43,01%	100,00%
Castella i Lleó	12,27%	43,10%	44,63%	100,00%
Castella-la Manxa	14,48%	43,02%	42,49%	100,00%
Catalunya	12,84%	42,86%	44,30%	100,00%

continua

	Adm. local	Adm. autonòmica	Adm. estatal	Total
Com. Valenciana	12,09%	46,55%	41,35%	100,00%
Extremadura	13,58%	45,36%	41,06%	100,00%
Galícia	10,68%	43,99%	45,33%	100,00%
Madrid	9,62%	41,60%	48,79%	100,00%
Múrcia	12,74%	45,58%	41,68%	100,00%
Navarra	10,28%	118,71%	-29,00%	100,00%
País Basc	88,04%	0,56%	11,41%	100,00%
La Rioja	11,71%	43,97%	44,31%	100,00%
Ceuta	79,24%	0,00%	20,76%	100,00%
Melilla	78,67%	0,00%	21,33%	100,00%
Mitjana nacional	17,70%	41,54%	40,76%	100,00%

Font: Elaboració pròpia sobre dades del MINHAP, el MINHAFP i l'AEAT

Gràfic I-10.2.
Càrrega fiscal per administracions a les Illes Balears (2019)

Font: Elaboració pròpia sobre dades de l'INE, el MINHAP, el MINHAFP i l'AEAT

QUADRE I-10.13. CÀRREGA FISCAL PER HABITANT I PER COMUNITATS AUTÒNOMES (EXERCICI 2019)

	PIB per càpita	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal: CF/PIB
		Adm. local	Adm. autonòmica	Adm. estatal	Total	
Illes Balears	28.143,00	912,92 €	3.861,66 €	3.221,49 €	7.996,07 €	28,41%
País Basc	34.273,00	7.718,15 €	48,79 €	999,91 €	8.766,86 €	25,58%
Astúries	23.455,00	585,23 €	2.666,66 €	2.677,38 €	5.929,27 €	25,28%
Cantàbria	24.556,00	669,85 €	2.752,65 €	2.583,06 €	6.005,56 €	24,46%

continua

	PIB per càpita	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal: CF/PIB
		Adm. local	Adm. autonòmica	Adm. estatal	Total	
Comunitat Valenciana	23.094,00	672,76 €	2.590,10 €	2.300,80 €	5.563,67 €	24,09%
Andalusia	19.658,00	646,76 €	2.064,28 €	1.908,10 €	4.619,14 €	23,50%
Catalunya	31.110,00	934,00 €	3.116,85 €	3.221,18 €	7.272,02 €	23,38%
Madrid	35.876,00	802,10 €	3.469,29 €	4.069,13 €	8.340,53 €	23,25%
Mitjana nacional	26.438,00	1.078,92 €	2.532,88 €	2.485,31 €	6.097,11 €	23,06%
Castella i Lleó	24.758,00	681,85 €	2.394,05 €	2.479,12 €	5.555,02 €	22,44%
Castella-la Manxa	20.876,00	675,98 €	2.008,30 €	1.983,51 €	4.667,79 €	22,36%
Extremadura	19.432,00	574,31 €	1.917,69 €	1.735,87 €	4.227,87 €	21,76%
Múrcia	21.853,00	598,97 €	2.143,77 €	1.960,08 €	4.702,83 €	21,52%
Galícia	24.034,00	547,51 €	2.254,53 €	2.323,28 €	5.125,31 €	21,33%
La Rioja	27.942,00	695,09 €	2.609,20 €	2.629,32 €	5.933,60 €	21,24%
Aragó	28.993,00	738,92 €	2.683,12 €	2.731,44 €	6.153,48 €	21,22%
Illes Canàries	21.265,00	1.184,68 €	1.602,15 €	1.267,58 €	4.054,41 €	19,07%
Navarra	32.692,00	514,96 €	5.944,47 €	-1.452,04 €	5.007,39 €	15,32%
Ceuta	20.781,00	1.831,69 €	0,00 €	479,89 €	2.311,58 €	11,12%
Melilla	19.073,00	1.203,09 €	0,00 €	326,25 €	1.529,34 €	8,02%

Font: Elaboració pròpia sobre dades de l'INE, el MINHAP, el MINHAF i l'AEAT

Al darrere de les Balears se situa Catalunya, amb 7.272,02 euros per habitant i any (40 euros més que l'any anterior), mentre que la mitjana nacional es manté en 6.097,11 euros (només 8,32 euros més que el 2018).

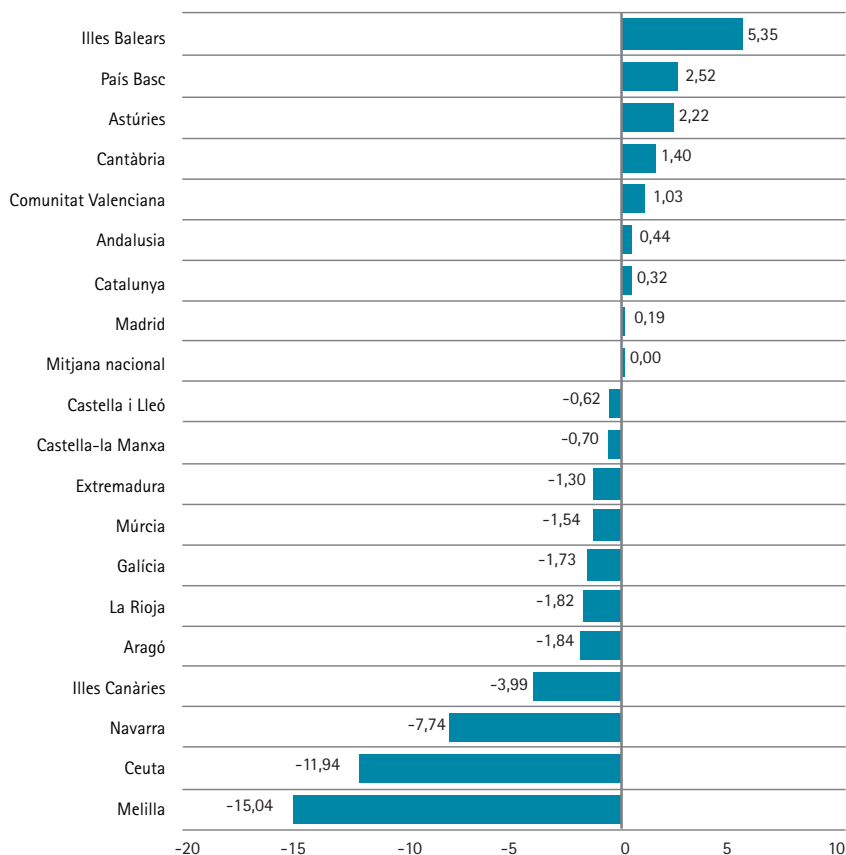
També un any més, en el tram inferior hi ha les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, mentre que de la resta destaquen les Illes Canàries, que es mantenen pràcticament a la meitat de les Balears, amb 4.054,41 euros de càrrega fiscal per habitant i any (només 4,35 euros més que el 2018, un increment que no cobreix ni tan sols l'IPC), un factor que cal tenir en compte com a rellevant en l'argumentació de la reivindicació d'un règim especial per a les Balears (REB).

En aquesta línia argumental, és significatiu el diferencial de més de 1.000 euros en la càrrega fiscal per habitant i any de les Balears amb altres territoris, i no només les regions tradicionalment menys desenvolupades, com Extremadura, Andalusia o Castella-la Manxa, sinó també economies capdavanteres com Navarra, la Comunitat Valenciana i Galícia, una qüestió que mereix una reflexió serena.

No obstant això, el que és veritablement significatiu resulta de la comparació d'aquesta càrrega fiscal amb el PIB, ja que així s'obté la pressió fiscal per habitant i de la confrontació amb la resta de les comunitats autònomes i la mitjana nacional. (Vegeu el gràfic I-10.3.)

Gràfic I-10.3

Pressió fiscal per CA: diferència respecte a la mitjana nacional en punts percentuals (2019)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE, el MINHAP, el MINHAF, l'AEAT i l'IBESTAT

Un any més, les Balears ocupen la primera posició quant a pressió fiscal suportada comparativament amb la resta de les comunitats autònomes i el 2019 assoleixen el 28,41 %, gairebé un terç de la renda *per capita* dels seus habitants, amb un diferencial de més de 5 punts percentuals per sobre de la mitjana nacional, seguida per les comunitats

de l'àrea cantàbrica, que se situen també per sobre de la mitjana: País Basc, Astúries i Cantàbria, mentre que Catalunya i Madrid (amb el major pes relatiu) presenten índexs de pressió fiscal situats en la mitjana, i les Canàries i Navarra són, a més de les ciutats autònomes, les que presenten una major desviació en el tram inferior a la mitjana.

Resulta significativa la comparació entre les comunitats autònomes insulars, ja que mentre a les Balears la pressió fiscal assoleix més de la quarta part (gairebé un terç) de la renda, els canaris no suporten ni tan sols una cinquena part de la seva.

A l'àmbit municipal i per illes, la pressió fiscal el 2019 presenta índexs en 10 punts percentuals i la franja superior se situa en els 36 % d'Escorca o els 35 % de Deià, on les taxes i els preus dels serveis públics municipals *per capita* es disparen, mentre que en el tram inferior el desfasament en relació amb la mitjana resulta més discret, sense superar els tres punts percentuals en el menor dels casos.

Com en anys anteriors, en el tram superior de pressió fiscal per habitant i any el 2019, hi ha els municipis costaners, l'economia dels quals està vinculada al turisme i els seus valors cadastrals són més elevats, mentre que en el tram inferior se situen els municipis d'interior, amb una economia més vinculada al sector agrari.

No obstant això, malgrat que encara encapçala el rànquing de pressió fiscal, en el cas d'Escorca es produeix una disminució de la càrrega fiscal de 444,75 euros per habitant, tot i que es manté per sobre dels 10.000 euros (que representen 2.223,19 euros més que la mitjana); seguida de Deià, Andratx i Sant Llorenç des Cardassar, a Mallorca, i es Migjorn Gran i es Mercadal, a Menorca, mentre que a Eivissa tots els municipis presenten índexs de pressió fiscal molt pròxims a la mitjana balear, en una forquilla d'escasses dècimes.

Per la seva banda, són els municipis del Pla de Mallorca i, en general, els d'interior,

els que presenten índexs inferiors de pressió fiscal: Alaró, Binissalem, Costitx, Llubí, Maria de la Salut, Petra, Porreres, Sineu i Vilafranca de Bonany, mentre que a Menorca només Ferreries, i per unes centèsimes, baixa del 28 %, al mateix temps que Formentera s'acosta a la part alta, superant el 29 %. (Vegeu els quadres I-10.14. i I-10.15.)

10.8.

LA DESPESA PÚBLICA A LES BALEARS PER POLÍTQUES DE DESPESA²

Des de l'òptica pressupostària inicial del conjunt del sector públic, la despesa pública estimada el 2019 s'eleva a 15.164,77 euros per habitant i any, amb una taxa interanual de creixement més moderada del 3,8 % (8,6 % el 2018). (Vegeu el quadre I-10.16.)

Aquesta càrrega fiscal per habitant consumeix un 53,88 % de la riquesa produïda (PIB) *per capita*, un punt i mig menys que

2. Nota metodològica: L'estimació de la despesa pública a les Balears per polítiques de despesa, no s'obté pel procediment tradicional d'estimació de marc de magnituds mitjançant procediments estadístics, sinó mitjançant la consolidació del pressupost de despesa per funcions i programes dels ens locals i autonòmics, amb un nivell absolut de certesa en la seva territorialització i, atès que la despesa de l'Estat no es territorialitza, una vegada consolidada tota la despesa del sector de l'Estat (inclosa la seguretat social i els organismes autonòmics i empreses públiques) i eliminades les transferències de l'Estat als dos nivells administratius autonòmic i local, s'obté la despesa neta per habitant i s'extrapola a les Balears sobre la base de la seva població, la qual cosa permet obtenir la despesa pública total suportada per habitant.

l'exercici anterior, la qual cosa, dit en termes col·loquials, representa que el sector públic consumeix més del 50 % de la renda generada i que els ciutadans de les Illes dediquen 197 dies a l'any a sustentar l'estat del benestar i el cost dels serveis públics (3 menys que el 2018).

En termes de calendari, seria només a partir del 15 de juliol quan el rendiment del treball i el patrimoni dels balears queda disponible per al seu ús privat i el consum privat.

És evident que es tracta d'una mitjana, objecte d'una gran dispersió en funció de la riquesa i l'edat de cada persona, i suposa un ús col·loquial del verb *treballar* quan parlem de la renda generada, ja que no només inclou les rendes del treball, sinó també els rendiments del patrimoni en forma de rendes (lloguers, dividendes, etc.). Aquesta redistribució de les rendes a través de la despesa pública en forma dels serveis que conformen l'estat del benestar (educació, sanitat pública universal i gratuïta, protecció social o infraestructures i serveis públics en general) constitueixen el sistema de redistribució de riquesa generada en funció de les necessitats dels diferents col·lectius que conformen la societat, donant forma a l'acció social de la despesa pública.

És per això que la principal partida de la despesa pública, amb més d'un terç del total (34,2 %), es destina a la protecció i promoció social (mig punt percentual més que l'exercici precedent), en què destaquen les pensions, que s'emporten una quarta part de la despesa pública total.

En relació amb l'exercici precedent, el 2019 cada habitant de les Balears va suportar 283,19 euros més que l'exercici precedent de despesa en pensions, la qual cosa representa un increment del 8 %. Però això no implica que, en l'actual sistema nacional deficitari interterritorial, aquest increment es destinés a incrementar les pensions de les Illes; per contra, un any més es va destinar en part a compensar els dèficits d'altres territoris a conseqüència del desequilibri entre les prestacions de la Seguretat Social i les cotitzacions generades en aquests territoris.

La segona partida de la despesa pública per habitant, una mica més d'una cinquena part del total (22,7 %), descendeix lleugerament en relació amb anys anteriors i es destina a la cobertura del deute públic, que en la seva major part correspon a l'amortització de deute estatal, que es redueix lleugerament fins als 2.400 euros a l'any per habitant, mentre que la resta, que es destina al pagament del deute de les administracions locals pròpies de les Balears (ajuntaments, consells insulars i Administració autonòmica), creix un any més superant els mil euros per habitant (1.047,63 euros), si bé aquest increment es produeix en el deute autonòmic, ja que la despesa per amortitzar i pagar interessos del deute local (consells i ajuntaments) manté la seva línia descendent gràcies al sanejament financer dels darrers anys.

Quant a la despesa en la producció de béns públics de caràcter permanent, que constitueix el tercer eix en importància de la política de la despesa pública a les Balears, es manté amb un lleu increment del 0,3 % en relació amb el 2018.

QUADRE I-10.14. CÀRREGA FISCAL PER HABITANT (EUROS) A LES BALEARS PER ILLES (2019)

	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal per habitant
	Imposts directes	Imposts indirectes	Taxes i altres ingressos	Total	
Mitjana de Mallorca	3.578,43	4.028,15	446,32	8.052,90	28,61%
Mitjana de Menorca	3.650,72	3.992,04	459,60	8.102,36	28,79%
Mitjana d'Eivissa	3.578,68	4.016,28	477,48	8.072,44	28,68%
Formentera	3.571,49	3.977,28	660,79	8.209,55	29,17%

Font: Elaboració pròpia. Dades en euros per habitant i any

QUADRE I-10.15. CÀRREGA FISCAL PER HABITANT (EUROS) A LES BALEARS PER ILLES I MUNICIPIS (2019)

	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal per habitant
	Imposts directes	Imposts indirectes	Taxes i altres ingressos	Total	
Mitjana de Mallorca	3.578,43	4.028,15	446,32	8.052,90	28,61%
Alaró	3.399,52	4.007,44	319,31	7.726,27	27,45%
Alcúdia	3.953,01	3.992,23	543,21	8.488,45	30,16%
Algaida	3.393,24	4.001,89	302,76	7.697,89	27,35%
Andratx	4.210,18	4.121,33	644,97	8.976,47	31,90%
Ariany	3.485,35	4.032,54	336,12	7.854,01	27,91%
Artà	3.677,02	4.013,56	624,05	8.314,63	29,54%
Banyalbufar	3.863,53	4.083,03	710,62	8.657,18	30,76%
Binissalem	3.371,80	4.006,45	342,42	7.720,67	27,43%
Búger	3.492,71	4.051,13	457,97	8.001,81	28,43%
Bunyola	3.449,12	4.029,82	422,37	7.901,31	28,08%
Calvià	4.111,28	4.073,86	372,95	8.558,08	30,41%
Campanet	3.349,09	4.050,69	421,66	7.821,44	27,79%
Campos	3.517,67	4.064,49	529,29	8.111,45	28,82%
Capdepera	3.792,97	4.030,13	861,99	8.685,08	30,86%
Consell	3.340,66	3.987,27	452,81	7.780,74	27,65%
Costitx	3.370,88	3.998,38	227,75	7.597,02	26,99%
Deià	4.828,56	4.072,18	977,91	9.878,65	35,10%
Escorca	4.736,74	4.069,30	1.413,21	10.219,26	36,31%

continua

	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal per habitant
	Impostos directes	Impostos indirectes	Taxes i altres ingressos	Total	
Esporles	3.418,87	4.005,95	403,23	7.828,05	27,82%
Estellencs	3.681,05	4.025,73	530,38	8.237,16	29,27%
Felanitx	3.555,74	3.994,78	439,37	7.989,89	28,39%
Fornalutx	3.640,40	4.013,34	672,53	8.326,27	29,59%
Inca	3.362,65	3.986,28	452,45	7.801,38	27,72%
Lloret de Vistalegre	3.350,40	4.006,06	255,10	7.611,55	27,05%
Lloseta	3.402,17	3.995,81	446,90	7.844,88	27,88%
Llubí	3.381,10	4.010,13	279,78	7.671,01	27,26%
Llucmajor	3.605,92	3.998,23	477,21	8.081,36	28,72%
Manacor	3.498,36	3.986,46	391,26	7.876,08	27,99%
Mancor de la Vall	3.436,14	3.985,04	363,55	7.784,73	27,66%
Maria de la Salut	3.338,05	3.986,16	339,32	7.663,54	27,23%
Marratxí	3.455,32	4.001,82	371,66	7.828,80	27,82%
Montuiri	3.406,72	4.041,30	332,43	7.780,46	27,65%
Muro	3.692,66	4.017,28	687,47	8.397,40	29,84%
Palma	3.513,55	4.041,13	428,43	7.983,10	28,37%
Petra	3.266,38	3.995,91	307,36	7.569,66	26,90%
Pollença	3.703,33	4.036,35	590,47	8.330,15	29,60%
Porreres	3.344,56	4.006,02	220,85	7.571,43	26,90%
Sa Pobla	3.407,31	3.995,34	466,42	7.869,07	27,96%
Puigpunyent	3.725,22	4.107,23	495,09	8.327,54	29,59%
Sencelles	3.405,68	4.049,48	369,76	7.824,92	27,80%
Sant Joan	3.376,50	3.998,65	369,52	7.744,68	27,52%
Sant Llorenç des Cardassar	4.108,24	4.070,06	708,51	8.886,81	31,58%
Santa Eugènia	3.438,73	4.013,37	431,08	7.883,18	28,01%
Santa Margalida	3.583,66	3.984,55	500,06	8.068,26	28,67%
Santa Maria del Camí	3.364,26	3.994,16	445,38	7.803,81	27,73%
Santanyí	3.928,09	4.044,81	575,49	8.548,38	30,37%
Selva	3.411,47	4.029,75	308,43	7.749,66	27,54%
Ses Salines	3.676,25	4.013,24	518,44	8.207,94	29,17%

continua

	Càrrega fiscal per habitant				Pressió fiscal per habitant
	Impostos directes	Impostos indirectes	Taxes i altres ingressos	Total	
Sineu	3.342,30	3.992,49	314,00	7.648,80	27,18%
Sóller	3.670,55	4.004,20	451,45	8.126,19	28,87%
Son Servera	3.785,22	4.010,41	512,00	8.307,63	29,52%
Valldemossa	3.800,05	4.079,25	941,32	8.820,62	31,34%
Vilafranca de Bonany	3.291,45	3.994,17	290,73	7.576,35	26,92%
Mitjana de Menorca	3.650,72	3.992,04	459,60	8.102,36	28,79%
Alaior	3.610,73	3.990,50	410,89	8.012,12	28,47%
Ciutadella de Menorca	3.552,34	3.989,28	518,65	8.060,27	28,64%
Ferreries	3.523,35	3.987,06	305,85	7.816,26	27,77%
Maó	3.675,58	3.980,72	439,41	8.095,70	28,77%
Es Mercadal	4.060,44	4.005,73	579,82	8.645,99	30,72%
Sant Lluís	3.840,39	4.040,28	550,45	8.431,12	29,96%
Es Castell	3.595,14	3.992,92	254,29	7.842,35	27,87%
Es Migjorn Gran	3.824,62	4.024,41	675,66	8.524,69	30,29%
Mitjana d'Eivissa	3.578,68	4.016,28	477,48	8.072,44	28,68%
Eivissa	3.610,05	4.008,50	523,87	8.142,41	28,93%
Sant Antoni de Portmany	3.579,84	4.001,18	388,32	7.969,34	28,32%
Sant Josep de sa Talaia	3.588,63	4.026,05	498,99	8.113,67	28,83%
Sant Joan de Labritja	3.561,36	4.009,80	476,67	8.047,82	28,60%
Santa Eulària des Riu	3.532,52	4.030,99	463,06	8.026,57	28,52%
Formentera	3.571,49	3.977,28	660,79	8.209,55	29,17%

Font: Elaboració pròpia. Dades en euros per habitant i any

QUADRE I-10.16. ANÀLISI DE LA DESPESA PÚBLICA PER POLITIQUES DE LA DESPESA A LES ILLES BALEARS PER FUNCIO/PROGRAMA (2019)

	Total consolidat CAIB-EL (milers d'euros)	Despesa de l'Estat prorratejada per a les Balears (milers d'euros)	Despesa local i autònoma per habitant (euros)	Despesa estatal per habitant (euros)	Despesa total per habitant (euros)	Repartiment de la despesa pública per habitant
Total	6.968.307	10.462.988	6.062,24	9.102,52	15.164,77	100,0%
Deute públic	1.204.211	2.758.587	1.047,63	2.399,90	3.447,53	22,7%
Deute públic	1.204.211	2.758.587	1.047,63	2.399,90	3.447,53	22,7%
Serveis públics bàsics	902.193	498.259	784,88	433,47	1.218,36	8,0%
Seguretat i mobilitat ciutadana	237.843	454.871	206,92	395,73	602,64	4,0%
Habitatge i urbanisme	177.277	11.770	154,23	10,24	164,47	1,1%
Benestar comunitari	245.085	0	213,22	0,00	213,22	1,4%
Medi ambient	241.989	31.617	210,52	27,51	238,03	1,6%
Actuacions de protecció i promoció social	667.092	5.303.060	580,35	4.613,52	5.193,88	34,2%
Pensions	36.459	4.324.568	31,72	3.762,26	3.793,98	25,0%
Altres prestacions econòmiques a favor d'empleats	19.063	351.694	16,58	305,96	322,55	2,1%
Serveis socials i promoció social	482.938	487.078	420,14	423,74	843,89	5,6%
Foment de l'ocupació	128.632	139.719	111,91	121,55	233,46	1,5%
Producció de béns públics de caràcter preferent	3.087.604	187.998	2.686,13	163,55	2.849,69	18,8%
Sanitat	1.742.379	103.962	1.515,82	90,44	1.606,27	10,6%
Educació	1.077.658	63.109	937,53	54,90	992,44	6,5%
Cultura	168.840	16.190	146,89	14,08	160,97	1,1%
Esport	99.726	4.737	86,76	4,12	90,88	0,6%

continua

	Total consolidat CAIB-EL (milers d'euros)	Despesa de l'Estat prorratejada per a les Balears (milers d'euros)	Despesa local i autonòmica per habitant (euros)	Despesa estatal per habitant (euros)	Despesa total per habitant (euros)	Repartiment de la despesa pública per habitant
Actuacions de caràcter econòmic	637.146	695.926	554,30	605,44	1.159,74	7,6%
Agricultura, ramaderia i pesca	79.071	151.710	68,79	131,98	200,77	1,3%
Indústria i energia	38.594	141.007	33,58	122,67	156,25	1,0%
Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	85.017	21.906	73,96	19,06	93,02	0,6%
Transport públic	178.877	52.522	155,62	45,69	201,31	1,3%
Infraestructures	176.051	140.535	153,16	122,26	275,42	1,8%
Investigació, desenvolupament i innovació	69.896	172.615	60,81	150,17	210,98	1,4%
Altres actuacions de caràcter econòmic	9.641	15.631	8,39	13,60	21,99	0,1%
Actuacions de caràcter general	470.062	1.019.158	408,94	886,64	1.295,58	8,5%
Òrgans de govern	68.963	16.657	60,00	14,49	74,49	0,5%
Serveis de caràcter general	287.901	641.385	250,47	557,99	808,45	5,3%
Administració financera i tributària	109.922	33.964	95,63	29,55	125,18	0,8%
Transferències a altres administracions públiques	3.274	327.151	2,85	284,61	287,46	1,9%

Font: Elaboració pròpia

Un any més és la despesa sanitària el principal component de la despesa en aquests serveis, amb 1.606,27 euros per habitant i any, el 93,5% del qual es concentra en l'Administració autonòmica.

Aquesta concentració de la despesa en l'Administració autonòmica es produeix també en la despesa en educació, ja que és una altra competència transferida, en la qual es destinen 870 euros dels 992,44 euros de la despesa total en educació a les Balears, mentre que la despesa estatal (beques) va ser només de 54,9 euros per habitant.

Pel que fa als serveis públics bàsics, amb una despesa de 1.218,36 euros per habitant, la meitat s'ha destinat a seguretat i mobilitat ciutadana, i de la resta, 238,03 euros a programes relacionats amb el medi ambient; 213,22 euros als serveis urbans bàsics (aigua, clavegueram, residus, neteja i enllumenat públic, cementiris, etc.), i 164,47 euros a habitatge i urbanisme, tots programes en els quals el finançament estatal és merament testimonial o nul.

D'altra banda, la despesa en actuacions de caràcter econòmic es manté lleugerament per sobre del set i mig del total de la despesa pública i és el principal component la despesa en infraestructures (275,42 euros), seguit de la despesa en R+D+i, amb 210,98 euros per habitant, amb una taxa d'increment del 5% interanual, i es manté en l'1,4% de la despesa total. Aquest percentatge és significativament baix en termes comparatius amb la mitjana europea, mentre que és la PAC europea administrada per l'Estat la que conforma la part més rellevant (65%) de la despesa en el sector

agroalimentari, amb 200,77 euros per habitant, en contrapartida de l'aportació al pressupost de la Unió Europea de 287,46 euros per habitant el 2019.

Des del punt de vista de la comparació entre administracions, s'hi veu el reflex en la despesa pública de la distribució de competències entre les diferents administracions, per la qual cosa la despesa en transport públic i el sector de serveis (especialment turisme i comerç) es concentra en les administracions local i autonòmica, al mateix temps que és l'Administració estatal la que concentra la despesa en infraestructures i recerca, desenvolupament i innovació (70%-30%).

Quant a la despesa suportada en el manteniment dels tres graons de l'Administració, el 2019 representa un 8,5% de la despesa total i, d'aquesta, dos terços corresponen a l'Estat, mentre que el terç restant es destina a l'Administració pròpia dels territoris insulars. (Vegeu el quadre I-10.17.)

En l'àmbit estrictament local, en l'anàlisi de les polítiques de despesa del sector públic balear es constata la distribució de competències entre l'Administració autonòmica i la local com el factor diferenciador de la concentració de la despesa.

Així, en valors absoluts, l'Administració local assumeix gairebé dos de cada set euros suportats pels habitants, mentre que cinc de cada set són gestionats per l'Administració autonòmica, que concentra la major part de les competències, al mateix temps que manté la seva capacitat d'endeutament per finançar-se. Per aquest motiu les despeses del deute per

al pagament d'interessos i amortització (1.047 euros *per capita*) es concentren en un 95 % en l'Administració autonòmica fins a representar més d'una cinquena part del seu pressupost.

Quant a les polítiques de despesa gestionada, són els serveis públics bàsics de caràcter general més pròxims al ciutadà, com la recollida i eliminació d'escombraries, el subministrament d'aigües i el clavegueram i la policia local, on Administració local dels ajuntaments i consells insulars triplica la despesa enfront de l'autonòmica, mentre que la despesa social de protecció i promoció de l'autonomia personal es distribueix per igual entre totes dues administracions. Per contra, la despesa de l'Administració autonòmica es concentra en la prestació de sanitat i educació, que aplega més de la meitat de la despesa, o en competències de caràcter econòmic de gestió supramunicipal, entre les quals destaca la despesa en matèria de medi ambient.

També en les polítiques de despesa en les actuacions de caràcter econòmic, s'aprecia l'especialització competencial de les administracions. Així, la despesa en infraestructures representa gairebé el 60 % de la despesa total en aquest grup de programes per a les administracions locals, mentre que per a l'Administració autonòmica la despesa en el transport públic (principalment el manteniment i la gestió de la xarxa ferroviària urbana i interurbana) representa l'actuació econòmica més rellevant i s'emporta una mica més del 40 % dels recursos, mentre que de la despesa en R+D+i i la despesa en actuacions en el sector agroalimentari representen gairebé un 20 %.

Pel que fa al cost de l'estructura de gestió de les administracions per als ciutadans, el 2019 és de 408,94 euros *per capita*, dels quals un terç és el cost de l'Administració autonòmica, i dos terços, el cost dels dos graons que conformen l'Administració local: 68 ajuntaments i 3 consells insulars (el Consell Insular de Formentera opera sense pressupost propi dins el pressupost de l'Ajuntament de Formentera).

QUADRE I-10.17. ANÀLISI DE LA DESPESA CLASSIFICADA A LES ILLES BALEARS PER POLITIQUES DE LA DESPESA I PROGRAMA (2018)

	Total consolidat administració autònoma (milers d'euros)	Total consolidat entitats locals (milers d'euros)	Total consolidat AA-EELL (milers d'euros)	Repartiment de la despesa (%)	Despesa per habitant (euros)
Total	4.997.767	1.971.450	6.968.307	100,00%	6.062,24
Deute públic	1.137.538	66.673	1.204.211	17,28%	1.047,63
Deute públic	1.137.538	66.673	1.204.211	17,28%	1.047,63
Serveis públics bàsics	246.136	656.057	902.193	12,95%	784,88
Seguretat i mobilitat ciutadana	11.689	226.154	237.843	3,41%	206,92
Habitatge i urbanisme	61.844	115.433	177.277	2,54%	154,23
Benestar comunitari	2.586	242.499	245.085	3,52%	213,22
Medi ambient	170.018	71.971	241.989	3,47%	210,52
Actuacions de protecció i promoció social	313.016	354.076	667.092	9,57%	580,35
Pensions	33.173	3.286	36.459	0,52%	31,72
Altres prestacions econòmiques a favor d'empleats	14.221	4.842	19.063	0,27%	16,58
Serveis socials i promoció social	153.913	329.025	482.938	6,93%	420,14
Foment de l'ocupació	111.709	16.923	128.632	1,85%	111,91
Producció de béns públics de caràcter preferent	2.797.107	290.497	3.087.604	44,31%	2.686,13
Sanitat	1.726.497	15.882	1.742.379	25,00%	1.515,82
Educació	1.000.108	77.550	1.077.658	15,47%	937,53
Cultura	47.433	121.407	168.840	2,42%	146,89
Esport	23.069	76.657	99.726	1,43%	86,76

continua

	Total consolidat administració autonòmica (milers d'euros)	Total consolidat entitats locals (milers d'euros)	Total consolidat AA-EELL (milers d'euros)	Repartiment de la despesa (%)	Despesa per habitant (euros)
Actuacions de caràcter econòmic	350.087	287.059	637.146	9,14%	554,30
Agricultura, ramaderia i pesca	69.149	9.922	79.071	1,13%	68,79
Indústria i energia	20.249	18.345	38.594	0,55%	33,58
Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	37.966	47.051	85.017	1,22%	73,96
Transport públic	145.063	33.814	178.877	2,57%	155,62
Infraestructures	6.882	169.169	176.051	2,53%	153,16
Investigació, desenvolupament i innovació	68.114	1.782	69.896	1,00%	60,81
Altres actuacions de caràcter econòmic	2.665	6.976	9.641	0,14%	8,39
Actuacions de caràcter general	153.884	316.178	470.062	6,75%	408,94
Òrgans de govern	20.588	48.375	68.963	0,99%	60,00
Serveis de caràcter general	95.301	192.600	287.901	4,13%	250,47
Administració financera i tributària	37.994	71.928	109.922	1,58%	95,63
Transferències a altres administracions públiques	0	3.274	3.274	0,05%	2,85

Font: Elaboració pròpia